

2003

TOIMINTAKERTOMUS

RAHOITUSTARKASTUS
FINANSINSPEKTIONEN
FINANCIAL SUPERVISION

▶ Sisällysluettelo

▶ Johtajan katsaus	4	Toiminta- kertomus 2003
▶ Rahoitustarkastuksen toimintastrategia	7	
Markkinoiden toiminta-varmuuden ja valvottavien hyvän hallintokulttuurin edistäminen	7	
Markkinoiden tiedonsaannin ja hyvän tavan edistäminen	10	
Joustavuuteen ja vastuullisuuteen perustuvan sääntelyjärjestelmän edistäminen	13	
▶ Toimintaympäristö vuonna 2003	14	
▶ Valvonta	19	
Vakavaraisuusvalvonta	19	
Markkinavalvonta	21	
Markkinapaikat ja -järjestelmät	23	
Markkinat	25	
▶ Kansainvälinen toiminta	28	
▶ Sääntely	35	
Tiedonantovelvollisuus	35	
Markkinoiden toiminta ja kilpailuneutraliteetti	38	
Väärinkäytösten valvonta	40	
Vakavaraisuussääntelyn uudistaminen	41	
▶ Rahoitustarkastuksen toiminnan kehittäminen	44	
▶ Rahoitustarkastus lyhyesti	47	
▶ Liiteosa	53	

► Johtajan katsaus

Johtajan
katsaus

Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla vuotta 2003 voi valitettavasti kuvata väärinkäytös-kandaalien vuodeksi. Markkinatalouden tehokkaan toiminnan kannalta luottamus rahoitusmarkkinoihin on erityisen tärkeää. Kirjanpitoskandaalien myötä tämä luottamus on heikentynyt. Vaikka kyseessä olisikin ollut rikollinen ja petoksellinen toiminta, jota valvontaviranomaisten ja tilintarkastajien on vaikeaa – ellei mahdoton – heti havaita, ovat Enronin, Skandian ja Parmalatin tapausten kaltaiset tapahtumat antaneet aiheen syvällisesti pohtia, miten markkinatalous-järjestelmän turvamekanismeja olisi kehitettävä, jotta tällaisten ilmiöiden todennäköisyyttä ja vakavuusastetta voitaisiin vähentää. Suuruudestaan huolimatta nämä ikävät tapaukset eivät sinänsä ole aiheuttaneet koko rahoitusjärjestelmälle vakaus- tai systeemiriskiä. Luottamus järjestelmään on kuitenkin kärsinyt kolauksen, joka heikentää järjestelmän tehokkuutta ja lisää rahoituskustannuksia. Tämä puolestaan heikentää kasvua ja hidastaa globaalin talouden kykyä luoda uusia työpaikkoja ja parantaa ihmisten elintaso.

On siis ymmärrettävää, että teollistuneiden maiden päättäjät etsivät keinoja valvonnan, kirjanpidon, tilintarkastuksen ja ylipäätään luotettavan hallinnon ja omistajavalvonnan vahvistamiseksi.

4 Vaarana tietysti on, että sääntelyssä ja regulaatiossa

mennään liian pitkälle, jolloin sekin heikentää markkinoiden toiminnan tehokkuutta. Oikean tasapainon löytäminen on haasteellinen tehtävä.

Globaalilla ja EU-tasolla on useita tärkeitä hankkeita, joilla järjestelmän luotettavuutta pyritään varmentamaan. Tärkeimpinä näistä mainittakoon arvopaperimarkkinoiden toimintaa parantavat uudet direktiivit, IAS-/IFRS-tilinpäätös-standardien käyttöönotto ja niiden valvonnan kehittäminen, tilintarkastustoimen tehostaminen, uudet yhtiöoikeudelliset aloitteet sekä pankkeja ja sijoituspalveluyrityksiä koskevat uudet ns. Baselin komitean vakavaraisuusmääräykset. Kaikille näille on yhteistä läpinäkyvyyden ja markkinoiden tiedonsaannin lisääminen. Myös tiedon laatua ja luotettavuutta on parannettava.

Suomessa vuosi 2003 oli vähemmän dramaattinen kuin monissa muissa maissa. Valitettavan paljon Suomessakin kuitenkin jouduttiin tutkimaan epäiltyjä sisäpiiririkoksia ja -rikkomuksia. Välillä on tuntunut siltä, että etiikka ja integriteetti ovat sanoja, joiden sisällön liian monet tärkeissäkin asemassa olevat ovat unohtaneet. Vai eikö vieläkään ymmärretä, että sisäpiirintiedon käyttö hyötymistarkoituksessa on rikos?

Rahoitustarkastuksen kannalta tärkeimmät vuoden 2003 tapahtumat liittyvät kuitenkin Suomen rahoitusmarkkinoiden rakenteen muutoksiin ja lainsäädännölliseen kehitykseen. Rahoitusjärjestelmän vakaus ei ollut uhattuna.

Pankkien kannattavuus oli hyvä. Kilpailun kiristyminen asuntolainamarkkinoilla johti ylikuumenemiseen, joka on näkynyt myös asuntojen hintojen nousuna suurissa kasvukeskuksissa. On toivottavaa, että talouskehitys jatkuisi vakaana, sillä työttömyyden kasvu ja korkojen nousu voisivat pahimmillaan johtaa monet kotitaloudet asuntolainojensa kanssa ahdinkoon. Pankeille asuntolainoista ei pankkikriisinkään aikana tullut paljon luottotappioita, eikä luultavasti tule vastakaan. Sosiaaliset ongelmat kuitenkin kärjistyivät, jos moni perhe joutuisi luopumaan asunnostaan ja vakuutusarvot osoittautuisivat riittämättömiksi kattamaan velkaa. Maltti on siis valttia asuntolainamarkkinoilla niin luotonantajien kuin -ottajienkin kannalta.

Suomalaisten yritysten velkaantumisaste on pysynyt kohtuullisen alhaisena. Toivottavaa on, etteivät verouudistukset kovasti heikennä yritysten rahoitusrakennetta. Yritysluottokysynnän soisi elpyvän tuottavien investointien, ei osinkojen, rahoittamiseksi.

EU:n rahoituspalvelujen toimintasuunnitelma (FSAP) eteni. Suunnitelman tavoitteena ovat yhtenäiset EU:n laajuiset rahoitusmarkkinat (single financial market). Yhteisiin markkinoihin on kuitenkin vielä matkaa. Markkinoiden luomisessa periaatteeksi on otettu yhteiset markkinat, mutta kansallinen valvonta eli ns. kotimaan valvontaperiaate. On mielestäni kyseenalaista, voiko tällainen järjestelmä toimia, kun yhteiset markkinat on toteutettu. Yhteiset markkinat edellyttävät yhteistä valvontaa ja yhteisiä sääntöjä. Tätä pyritään varmistamaan ns. Lamfalussy-prosessin avulla, jonka osana valvontaviranomaiset keskinäisissä komiteoissaan harmonisoivat käytäntöjään ja luovat ehdotuksia yhteisiksi säännöiksi ja unionitasoiseksi lainsäädännöksi. Vakuutus- ja pankkivalvonnassa yhteistyömekanismit ovat muotoutumassa. Arvopaperimarkkinoilla ollaan hieman pitemmällä, ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitea (CESR) on saanut aikaan konkreettisia tuloksia. Valvonnan perusongelmaa EU:n alueella ei kuitenkaan ole ratkaistu. Rahoitusmarkkinoiden yhdentyessä 27 maan (EU + Norja ja Islanti) laajuisiksi tarvitaan nykyistä huomattavasti jäntevämpää yhteistä valvonta- ja sääntelyrakennetta, jossa keskitetysti voidaan tehdä koko aluetta koskevia sitovia päätöksiä.

Konsensusmenettelyyn ja suosituksiin perustuva yhteistyö ei riitä varsinkaan, jos rahoitusjärjestelmän vakautta uhkaavia kriisejä ilmaantuisi. Voi tietysti pelätä, että vasta kriisi pakottaa toimenpiteisiin valvonnan ja sääntelyn rakenteiden todelliseksi uudistamiseksi.

Konkreettinen esimerkki yhtenevien rahoitusmarkkinoiden muotoutumiseen liittyvistä ongelmista on Nordean suunnitelma yhdistää konsernin eri pankit yhdeksi, Ruotsia kotipaikkanaan pitäväksi eurooppayhtiöksi, jolla olisi sivukonttoriverkosto useassa maassa. Suunnitelman tiellä on vielä monia käytännön esteitä, joten se toteutunee aikaisintaan vuoden 2006 alusta. On hyvä, että pankin juridinen ja liiketoiminnallinen rakenne lähenevät toisiaan. Se selkeyttää vastuusuhteita ja tehostaa toimintaa.

Nordean markkinaosuus Suomessa on yli kolmannes, ja myös Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa sen merkitys on huomattava. Sivukonttorimallissa kotimaan valvontaperiaate johtaa siihen, että valvontavastuu siirtyy Ruotsille. Ilmeisesti myös mahdollinen keskuspankkien hätärahoitus siirtyisi Ruotsin keskuspankin harkittavaksi. Samoin Ruotsin valtion olisi kriisitilanteessa harkittava mahdollista pääomatukea. Oman lisänsä tuo talletussuojajärjestelmien kansallisuus. Nykysäännöin talletussuoja on pääosin pankin juridisen kotimaan vastuulla. Sivukonttoristuminen siirtäisi kaikki Nordean tallettajat Ruotsin talletussuojajärjestelmän piiriin. Ruotsin talletussuojajärjestelmälle tämä merkitsisi melkoista lisävastuuta. Samalla Nordean Suomen, Norjan ja Tanskan talletussuojajärjestelmiin maksamat varat jäisivät näiden maiden muiden pankkien talletuksia turvaamaan. On selvää, ettei tämä ole kaikkia osapuolia tyydyttävä asiantila, vaan saattaa estää sinänsäärkevän sivukonttoristumissuunnitelman. Nordean tapauksella on yleiseurooppalaista merkitystä, sillä se osoittaa, etteivät EU:n kansalliset järjestelmät ja säännökset ole ajantasaisia, jos todellisena tavoitteena ovat yhteiset rahoitusmarkkinat.

Eurooppayhtiöasetus mahdollistaa ainakin periaatteessa sen, että yleiseurooppalaisesti merkittävä pankki voi helposti vaihtaa kotimaata ja siis myös valvontaviranomaista. Vastaanottavan maan valvontaviranomaisilla ei välttämättä ole resursseja eikä aina kiinnostustakaan valvoa pankkijättiä, jonka toiminnasta suurin osa on

Johtajan
katsaus

muualla EU:ssa tai vielä kauempana. Tarvitaan uusia eurooppalaisia valvontarakenteita. Niiden luominen vie kuitenkin vuosia, joten Nordean valvontaan on löydettävä pohjoismainen yhteistyöratkaisu.

Yllä esitetty pätee myös pörssien yhdentymiseen. Tukholman ja Helsingin pörssien saatua yhteisen omistajan, Ruotsissa pörssi-noteeratun OMHEXin, on niiden valvonnasta sovittava ja luotava yhteiset pelisäännöt. Tuskin tässäkään kehitys pysähtyy vain Pohjoismaihin ja Baltiaan. Myös Sampo-konserni kehittyy yhä kansainvälisemmäksi finanssikonglomeraatiksi. Sillä on merkittävää pankkitoimintaa Suomessa ja Baltiassa, ja se on näiden lisäksi palaamassa merkittäväksi vahinkovakuuttajaksi myös Norjassa ja Ruotsissa ilmoitettuaan aikovansa ostaa selvän enemmistön ruotsalaisesta If-vakuutus konsernista. Samalla Sampo-konserni jakaa ennätysosingon. Nämä toimet rasittavat konsernin vakavaraisuutta ja rahoitusasemaa. Rahoitustarkastuksen onkin edelleen tiivistettävä yhteistyötään Vakuutusvalvontaviraston sekä Ruotsin, Norjan ja Baltian valvojien kanssa Sampo-kokonaisuuden tehokkaan valvonnan turvaamiseksi.

EU:n yhteiset rahoitusmarkkinat ja yhteinen raha, euro, ovat johtaneet siihen, että erityisiä Suomen rahoitusmarkkinoita ei enää sanan

varsinaisessa merkityksessä ole. Valvonnalle ja sääntelylle tämä aiheuttaa suuria sopeutumispaineita. EU-tason yhteistyö korostuu. Pienille maille, kuten Suomelle, yhteistyön vaatimat resurssit ja kustannukset ovat haaste myös siinä mielessä, että sivukonttoristumisen ja muun rajan yli tapahtuvan tarjonnan vallatessa markkinaosuutta, valvonnan rahoituspohja voi murentua paljon nopeammin kuin vaaditut työpanokset. Edessä on kovia valintoja. Kuinka täysipainoisesti haluamme Suomen olevan mukana Euroopan rahoitusmarkkinoiden valvonnassa ja sääntelyssä ja kuka sen maksaa, jos Suomea juridisena kotipaikkanaan pitävien toimijoiden merkitys oleellisesti vähenee? Haasteellinen tulevaisuus pitää yllä mielenkiintoa työhön. Mielenkiintoisista töistä ja haasteista ei Rahoitustarkastuksella lähivuosina näytä tulevan puutetta. Rahoitustarkastuksen henkilökunta on kiitosta ansaitsevalla tavalla haasteisiin vastannut. Niin on varmasti tulevaisuudessakin.

Helsingissä helmikuussa 2004

Johtajan
katsaus

► Rahoitustarkastuksen toimintastrategia

Heinäkuussa 2003 voimaan tullut uusi laki Rahoitustarkastuksesta eli ns. ratalaki lisäsi Rahoitustarkastuksen painoarvoa viranomaisena. Rahoitustarkastus sai uusia toimivaltuuksia, jotka parantavat sen mahdollisuuksia hoitaa sille laissa säädetyt tehtävät tehokkaasti. Kaikki tämä edellyttää Rahoitustarkastuksen toiminnalta ja päätöksenteolta läpinäkyvyyttä sekä hyvää hallinto- ja valvontajärjestelmää.

Rahoitustarkastuksen toiminnan tavoite on nyt ensi kertaa määritelty laissa. Tavoitteena on rahoitusmarkkinoiden vakaus ja luottamuksen säilyminen rahoitusmarkkinoiden toimintaan. Saavuttaakseen tämän tavoitteen Rahoitustarkastus pyrkii tunnistamaan rahoitusmarkkinoiden muutospaineeet ja riskit sekä vaikuttamaan vakautta ja luottamusta tukevien markkinarakenteiden ja -käytäntöjen kehittämiseen. Tämä ennakoiva toimintatapa edellyttää myös, että rahoitusmarkkinoiden häiriöihin reagoidaan viipymättä ja tehokkaasti.

Rahoitustarkastus painottaa sekä valvottavan omaa vastuuta toimistaan että markkinakuria. Näitä täydentää ennakoiva viranomaisvalvonta. Strategiansa mukaisesti Rahoitustarkastus edistää markkinoiden toimintavarmuutta sekä valvottavien hyvää hallintokulttuuria, markkinoiden tiedonsaantia ja hyvää tapaa markkinoilla sekä joustavuuteen ja vastuullisuuteen perustuvaa sääntelyjärjestelmää.

MARKKINOIDEN TOIMINTA-VARMUUDEN JA VALVOTTAVIEN HYVÄN HALLINTOKULTTUURIN EDISTÄMINEN

Yleinen epävarmuus ja odottava tunnelma leimasivat rahoitusmarkkinoita vuonna 2003. Tähän vaikuttivat erityisesti mm. Irakin sota, euroalueen hidas tai olematon talouskasvu ja epävarmuus Yhdysvaltain talouskehityksestä. Tällaisessa tilanteessa on erittäin tärkeää, että luottolaitosten riskinkantokyky riittää kattamaan odottamattomatkin tappiot.

Valvottavien riskinkantokyky arvioitiin varsin tyydyttäväksi

Yksittäisten suomalaisten luottolaitosten tilanne oli vuonna 2003 vakaa ja yllätyksetön. Kansainvälisessä vertailussa suomalaiset pankit olivat hyvin vakavaraisia. Samanaikaisesti luottotappiot ja järjestämättömät saamiset olivat erittäin pienet. Nykyisessä epävarmankin talouskehityksen tilanteessa Suomen rahoitusjärjestelmän kyky kestää ulkopuolisia häiriöitä näyttää varsin tyydyttävältä.

Rahoitustarkastus valvoo myös, että valvottavien riskinkantokyky suhteessa niiden riskiprofiiliin on riittävä ja että näiden riskienhallintajärjestelmät ovat asianmukaiset. Rahoitustarkastuksen riskiarvion mukaan valvottavien

RATAN VALVONTAA JA SÄÄNTELYÄ OHJAAVAT LINJAUKSET 2004–2006

Korostamme toiminnassamme markkinaehtoista valvontaa ja edistämme

- I. markkinoiden toimintavarmuutta sekä valvottavien hyvää hallintokulttuuria
- II. markkinoiden tiedonsaantia ja hyvää tapaa markkinoilla
- III. joustavuuteen ja vastuullisuuteen perustuvaa sääntelyjärjestelmää.

Toimintaa ohjaavat linjaukset strategian toteuttamiseksi:

I Edistämme markkinoiden toimintavarmuutta sekä valvottavien hyvää hallintokulttuuria

- Keskitymme valvonnassamme markkinoiden vakauden ja tehokkuuden kannalta keskeisiin ja riskiherkempiin instituutioihin ja järjestelmiin. Vaikutamme valvontayhteistyöhön pohjoismaisella ja EU-tasolla finanssi-konglomeraattien ja ”rajan yli ulottuvien järjestelyjen” valvonnan yhtenäistämiseksi ja tehostamiseksi.
- Valvomme, että valvottavillamme on riittävä riskinkantokyky suhteessa riskinottoon, riittävä riskien hallinta ja että valvottavat kehittävät systemaattisen ja vankan omien varojen ja riskinkantokyvyn riittävyys arviointiprosessin.
- Vaikutamme siihen, että valvottaviemme hallintokulttuuri perustuu terveisiin, avoimiin ja selkeisiin toiminnan valvonnan periaatteisiin sekä siihen, että rahoitusjärjestelmän rikollinen hyväksikäyttö estetään.

II Edistämme markkinoiden tiedonsaantia ja hyvää tapaa markkinoilla

- Valvomme tilinpäätössääntöjen ja muiden suositusten noudattamista valvottavissamme. Seuraamme erityisesti, että valvottavat julkistavat toiminnastaan, tuotteistaan ja taloudellisesta asemastaan kansainvälisten suositusten ja standardien mukaiset olennaiset ja riittävät tiedot. Vaikutamme yhtenä suomalaisena tahona IAS-standardien ja niiden valvonnan kehittämiseen.
- Vaikutamme siihen, että arvopaperien tarjoajat ja listayhtiöt täyttävät tiedonantovelvollisuutensa johdonmukaisesti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi.
- Vaikutamme siihen, että valvottavamme noudattavat asiakassuhteissaan lainsäädännön, kansainvälisten vaatimusten ja hyvän tavan mukaisia menettelytapoja.
- Kohdennamme valvontamme arvopaperimarkkinoita koskevien väärinkäytösten seurantaan ja tutkintaan niin, että valvonnan ennaltaehkäisevä vaikutus kasvaa.
- Julkistamme valvontatoimenpiteitämme ja -kannanottojamme markkinoiden toiminta-tapojen ja oikeusvarmuuden kehittämiseksi. Julkaisemme säännöllisesti pankkijärjestelmän tilaa, riskejä ja markkinoiden toimintaa kuvaavaa tietoa. Tuotamme informaatiota edistääksemme yleisön mahdollisuuksia itse arvioida rahoituspalvelujen sisältöä ja riskiä.

III Edistämme joustavuuteen ja vastuullisuuteen perustuvaa sääntelyjärjestelmää

- Vaikutamme siihen, että sääntelyssä otetaan huomioon hyvissä ajoin markkinarakenteiden muutokset ja että sääntely vahvistaa valvonnan edellytyksiä.
- Edistämme periaatteista lähtevää sääntelyjärjestelmää yksityiskohtia korostavan sääntelyn sijasta. Sitovaa sääntelyä täydennämme menettelytapa- ja soveltamisohjeistuksella.
- Kehitämme selkeät, ennakkoon tiedossa olevat periaatteet ja arviointiperusteet valvontavaltuuksien valtuuksien käytölle.
- Vaikutamme EU:n sääntelyjärjestelmään toimivan ja tehokkaan hyväksymiskäytännön ja täytäntöönpanon saavuttamiseksi.

Tukistrategiat

- Tehostamme toimintatapojamme ja johtamistamme ja kehitämme edelleen organisaatiotamme, jotta pystymme hoitamaan tehtävämme nykyisen tasoisella henkilöstömäärällä toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti.
- Syvennämme osaamistamme erityisesti tulevan vakavaraisuuskehikon uudistamisen ja IAS-standardien käyttöönoton edellyttämällä tavalla sekä lisäämme tietämystämme markkinakäytännöistä, tuotteista ja palveluista.
- Kehitämme viestintäjärjestelmiämme, niin että Ratan tuottama julkaistava ajankohtainen tieto on nopeasti ja helposti sidosryhmiemme käytettävissä.
- Kehitämme tietohallinnossa sähköisiä asiointi- ja tietopalveluja oman valvontamme sekä valvottavien Rata-asioinnin tehostamiseksi.

riskienhallintajärjestelmät olivat vuonna 2003 tyydyttävät. Operatiivisen riskin arviointi- ja hallintajärjestelmät ovat valvottavissa vasta kehitteillä ja vaativat jatkuvaa huomiota myös seuraavina vuosina.

Valvonta kohdistettiin keskeisiin ja riskiherkimpiin instituutioihin ja järjestelmiin

Rahoitustarkastus kiinnitti vuonna 2003 erityistä huomiota markkinoiden riskien tunnistamiseen sekä niiden vaikutusten arvioimiseen valvottavissa. Kilpailu asuntoluottomarkkinoilla, korko- marginaalien supistuminen sekä joidenkin pankkien lipeäminen vakuusvaatimuksista ovat herättäneet valvojan huolen riskien oikeasta hinnoittelusta. Toistaiseksi asuntoluotoista ei kuitenkaan ole syntynyt luottotappioita.

Maksuliikenteen ja palvelujen sähköistyminen sekä häiriöiden tartuntaherkkyys asettavat suuria vaatimuksia tieto- ja maksujärjestelmien toimivuudelle ja häiriötilanteiden hallinnalle. Rahoitustarkastus on tarkastanut säännöllisesti suurimpien valvottaviensa maksujärjestelmiä sekä liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmia. Järjestelmien toimivuutta ovat koetelleet poikkeukselliset sähkökatkokset ja tietokonevirukset, jotka ovat myös paljastaneet järjestelmien puutteita. Niistä ei ole kuitenkaan aiheutunut palvelujen käyttäjille taloudellista vahinkoa.

Kireä kilpailu on pakottanut luottolaitokset rationalisoimaan toimintojaan, mikä on johtanut liikojen rönsyjen leikkaamiseen ja keskittymiseen. Monia palvelujen tuottamisen eri vaiheita on ulkoistettu kustannustehokkuuden toivossa. Ulkoistamiseen liittyy kuitenkin uusia riskejä, kuten esimerkiksi palvelun tuottajan toiminta- varmuus, sopimusten pitävyys ja vastuu asiakkaille. Mikäli ulkoistaminen yleistyy nykyisestä paljon pidemmälle, se asettaa valvottaville erityisiä vaatimuksia tiedostaa ja hallita ulkoistamiseen liittyviä riskejä.

Valvottavien hallintokulttuuri keskeinen valvonta-alue

Valvottavien sisäisellä hallinto- ja valvontakulttuurilla on ratkaiseva merkitys siinä, että organisaatio saadaan toimimaan vahvistettujen

tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden mukaisesti. Sisäisen valvonnan pettäminen ja epäselvät vastuusuhteet ovat kansainvälisestikin yksi yleisimmistä luottolaitosten ongelmien syistä.

Valvontakäyntien perusteella Rahoitus- tarkastuksen käsitys on, että valvottavien sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimivat tällä hetkellä kohtuullisesti. Rahoitustarkastus kiinnittää tulevaisuudessa erityisesti huomiota myös valvottavien hallinnon luotettavuuteen ja eri toimielinten rooliin.

Rahoitustarkastuksen valvonnan paino- alueisiin on jo usean vuoden ajan kuulunut valvottavien sisäisen valvonnan, yritystason riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toimivuuden arviointi. Kesällä 2003 valmistunut sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskeva Rahoitustarkastuksen standardi systematisoi ja jäntevöittää edelleen jo tätä arviointia.

Toimintastrategia

Yli maiden rajojen ulottuvat toimialajärjestelyt nostavat esiin valvonnan tulevia haasteita

EU:n tavoitteena on edistää yhtenäisten rahoitus- markkinoiden syntymistä¹. Rajat ylittävien yritysrakenteiden syntymistä edistetään, ja esimerkiksi eurooppayhtiömuotoisen osakeyhtiön perustaminen on mahdollista syksystä 2004 lähtien.

Rahoitustarkastus on eri yhteyksissä niin kotimaassa kuin laajemminkin EU:ssa nostanut esiin niitä haasteita, joita eurooppayhtiön kaltaiset uudenlaiset yritysrakenteet tuovat sääntelylle ja valvonnalle. Ensimmäisenä päätöksen muuttua eurooppayhtiöksi on tehnyt Nordea. Sen suunnitelmaan kuuluu muun muassa pankki- konsernin emoyhtiön siirtäminen Ruotsiin ja pankkitoimintojen jatkaminen muissa Pohjoismaissa sivukonttorin kautta. Tämä vaikuttaa merkittävästi pohjoismaisten valvojen väliseen työnjakoon ja on haaste EU:ssa keskeiselle kotivaltiovalvonnan periaatteen toimivuudelle. Vastaavasti viranomaiset joutuvat arvioimaan, pystyvätkö kansallisiin lähtökohtiin pohjautuvat talletussuojajärjestelmät ottamaan huomioon

¹ Tätä tukevat mm. rahoituspalveluiden ja yhtiöoikeuden toimintasuunnitelmat sekä tilinpäätösraportoinnin ja lakisääteisen tilintarkastuksen strategiat.

aidosti Euroopan tasolla toimivan yhtiön mukanaan tuomat vaatimukset.

Pohjoismaisella tasolla laaditaan parhaillaan ehdotusta Nordean valvonnan käytännön toteuttamismalliksi. Euroopan keskuspankissa on puolestaan Pohjoismaiden aloitteesta selvitetty talletussuojajärjestelmään liittyviä ongelmia. Rahoitustarkastuksen tavoitteena on päästä Nordean valvonnassa ratkaisuun, joka turvaa Rahoitustarkastukselle rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta riittävät tiedot ja vaikutusmahdollisuudet.

Toinen merkittävä maiden rajat ylittävä ja valvonnan kannalta haastava yritysjärjestely on Helsingin ja Tukholman pörssien siirtyminen yhteiseen omistukseen. Nämä pörssit ovat alkusyksystä 2003 lähtien olleet pörssissä listatun, ruotsalaisen holdingyhtiön OMHEXin omistuksessa. Rahoitustarkastus on neuvotellut ruotsalaisen valvojan kanssa ryhmittymän valvonnan järjestämisestä. Tavoitteena on turvata kummankin maan valvojalle riittävät tiedonsaantimahdollisuudet myös pörssin omistusyhteisöltä.

MARKKINOIDEN TIEDONSAANNIN JA HYVÄN TAVAN EDISTÄMINEN

Rahoitustarkastus edistää toiminnallaan markkinoiden tiedonsaantia ja hyvää tapaa markkinoilla. Rahoitustarkastus pitää erityisen tärkeänä sitä, että luottamus taloudelliseen informaatioon säilyy Suomessa hyvänä. Luottamuksen säilymisen kannalta on tärkeää, että taloudellisen informaation laadintaa ohjaavat säännökset ovat selkeät ja korkeatasoiset. Tärkeää on myös, että liikkeeseenlaskijoiden johto on sitoutunut noudattamaan säännöksiä ja että valvojalla on käytössään tehokkaat keinot puuttua havaittuihin poikkeamiin.

Rahoitustarkastus osallistui vuonna 2003 useisiin EU-tason sääntelyhankkeisiin, joiden tarkoituksena oli liikkeeseenlaskijoiden ja palveluntarjoajien tiedonantovelvollisuuden yhdenmukaistaminen. Yhdenmukaistamisen tavoitteena oli myös varmistaa yhtäläinen sijoittajansuoja tarjottaessa palveluja ja arvopapereita maasta toiseen sekä tehostaa markkinoiden toimintaa parantamalla yritysten vertailukelpoisuutta. Tällaisia hankkeita olivat

yhtenäistäminen, IAS-/IFRS-standardien käyttöönoton valmistelu sekä yksinkertaistetun rahastoesitteen sisällön määrittely. Lisäksi valmistui Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean (Committee of European Securities Regulators, CESR) suositus siitä, miten listayhtiöiden tulisi tiedottaa kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin siirtymisestä ennen vuotta 2005.

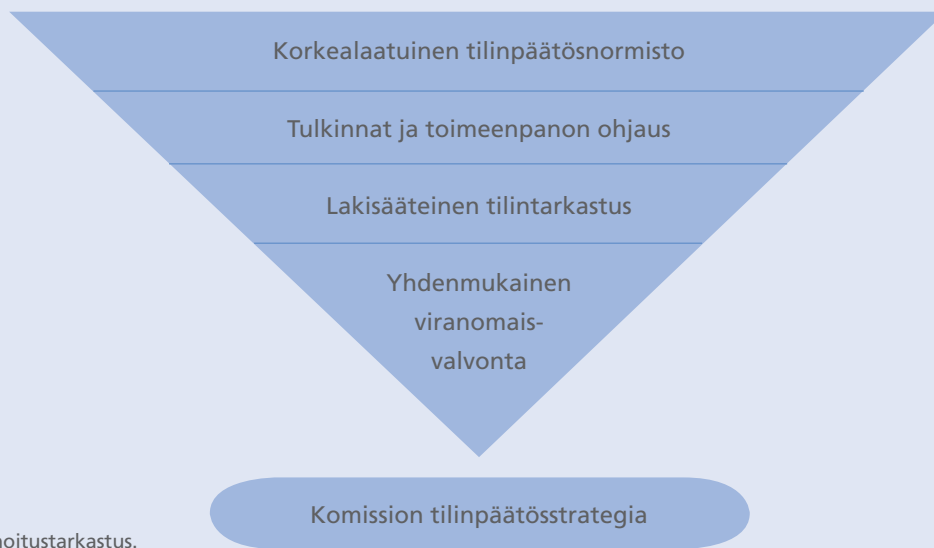
Tiedonantovelvollisuuden valvonnassa Rahoitustarkastuksen päätavoitteena on, että sijoittajilla on käytettävissään olennaiset ja riittävät tiedot perustellun arvion tekemiseksi arvopaperista ja sen liikkeeseenlaskijasta. Rahoitustarkastus teki vuonna 2003 selvityksen siitä, miten listayhtiöt ovat noudattaneet tiedonantovelvollisuuttaan osavuosikatsauksissa. Havaintona oli, että tiedonantovelvollisuuden noudattaminen osavuosikatsauksissa oli pääasiassa hyvää tasoa. Selviä puutteita oli kuitenkin tulevaisuuden näkymien perusteluissa ja liiketoiminnan riskien arvioinnissa. Listayhtiöiden laatima corporate governance -suositus on myös omiaan osaltaan parantamaan yhtiöiden toiminnan läpinäkyvyyttä, yhtenäistämään sijoittajille annettavaa tietoa ja tehostamaan tiedonkulkua.

Rahoitustarkastus on osaltaan pyrkinyt parantamaan sijoittajien tietämystä rahoituspalveluiden riskeistä osallistumalla sijoittajille suunnattuihin tilaisuuksiin ja julkaisemalla valistusluonteisia kirjoituksia kotisivullaan. Rahoitustarkastus tiedottaa -julkaisussaan. Tavoitteena on laatia vuoden 2004 aikana kattavat ja käyttäjätavalliset valistussivut, joista tietoa voivat saada niin pankkien asiakkaat kuin vähittäissijoittajatkin.

Vertailukelpoinen, luotettava ja läpinäkyvä tilinpäätösinformaatio edellytyksenä perustelluille sijoituspäätöksille

Kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS/IFRS) mukaisesti laaditun tilinpäätösinformaation ensisijaisena tehtävänä on tukea sijoittajien päätöksentekoa. Tilinpäätösinformaation vertailukelpoisuus, luotettavuus ja läpinäkyvyys ovat edellytys sille, että sijoittajat voivat tehdä perusteltuja päätöksiä sijoittaessaan eri maissa toimivien yritysten arvopapereihin.

Kuvio 1.
Tilinpäätösnormiston tehokas täytäntöönpanojärjestelmä

Lähde: Rahoitustarkastus.

Rahoitustarkastus seuraa listayhtiöiden valmistautumista kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS/IFRS) käyttöönottoon, sillä julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yritysten on laadittava tilinpäätöksensä näiden standardien mukaisesti vuonna 2005 alkavasta tilikaudesta lähtien.

Myös IAS-tilinpäätösten valvontaa ollaan parhaillaan järjestämässä Suomessa. Kauppa- ja teollisuusministeriön ns. IAS-valvontatyöryhmä ehdotti keväällä 2003 tähän tehtävään Rahoitustarkastusta. Ehdotuksen mukaan Rahoitustarkastus voisi kuitenkin myös pyytää kirjanpitolautakunnalta lausuntoa kulloinkin esillä olevassa asiassa. Työryhmän ehdotus laajentaa listayhtiöiden nykyistä tiedonantovelvollisuuden valvontaa kattamaan myös niiden kirjanpidon valvonnan. Rahoitustarkastus vastaa jo tällä hetkellä omien valvottaviensa kirjanpidon valvonnasta. Valvonnan järjestämistä koskeva lainsäädäntötyö käynnistyi vuoden 2004 alku-puolella.

Kansainvälisten tilinpäätösstandardien käyttöönotto ja niihin liittyvän valvonnan järjestäminen on yksi osa rahoituspalveluja koskevaa Euroopan komission toiminta-suunnitelmaa (Financial Services Action Plan, FSAP), jolla pyritään luomaan Eurooppaan tehokkaat ja kilpailukykyiset pääomamarkkinat. Korkealaatuisten tilinpäätössäännösten ja niiden noudattamista koskevan viranomaisvalvonnan

ohella tehokkaaseen täytäntöönpanojärjestelmään katsotaan lisäksi kuuluvan lakisääteinen tilintarkastus ja toimeenpanon ohjaus (kuvio 1).

Toimintastrategia

Palveluntarjoajien moitittaviin menettelytapoihin puututtiin aktiivisesti

Asiakkaiden markkinoita kohtaan tuntemaa luottamusta edistää se, että palveluntarjoajien menettelytavat ovat terveellä pohjalla.

Rahoitustarkastus puuttui valvottavien moitittaviin menettelytapoihin sekä suoraan tarkastuksilla että osallistumalla Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto ja arvopaperilautakunnan työhön. Menettelytapojen puutteet eivät olleet vakavia ja liittyivät lähinnä selonotto- ja tiedonantovelvollisuuden dokumentointiin sekä sijoituspalvelujen sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan. Sen sijaan valvojan huolena oli, että palvelujen tarjoaminen ilman asianmukaista lupaa lisääntyi. Näissä tapauksissa Rahoitustarkastus otti yhteyttä palveluntarjoajan kotivaltion viranomaiseen ja lähetti myös erillisen selvityspyynnön palveluntarjoajalle.

Arvopaperilautakunnalla voidaan arvioida olevan merkittävä ohjausvaikutus palveluntarjoajien menettelytapoihin. Lautakunta on toiminut jo runsaan vuoden, ja sinä aikana se on antanut lähes 50 ratkaisusuositusta.

Kansainväliset tilinpäätösstandardit korostavat johdon vastuuta sijoittajille annettavan informaation tuottamisessa

Kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS/IFRS) käyttöönotto on osa rahoituspalveluja koskevaa Euroopan komission toimintasuunnitelmaa, jonka tavoitteena on luoda Eurooppaan kilpailukykyiset, tehokkaat ja avoimet pääomamarkkinat vuoteen 2005 mennessä. Tämän tavoitteen keskeisenä edellytyksenä on, että yritysten tilinpäätökset perustuvat laadukkaaseen tilinpäätösnormistoon, jonka noudattamista myös valvotaan.

IAS-/IFRS-standardit korostavat yrityksen johdon vastuuta sijoittajille annettavan informaation tuottamisessa. Johto on tilivelvollinen sijoittajille, ja sijoittajat tekevät saamansa informaation perusteella omistustaan ja yrityksen johtoa koskevia päätöksiä. Johdon vastuun korostumisen odotetaan parantavan yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä ja markkinoille annettavan tiedon laatua.

Toimintastrategia

Palveluntarjoajien kilpailuneutraliteetti tärkeä kehittämiskohde

Rahoitustarkastuksen edustaja oli mukana ns. Siva-työryhmässä, jonka tavoitteena oli edistää palveluntarjoajien kilpailuneutraliteettia yli toimialojen (ks. sivu 38). Rahoitustarkastuksen lähtökohtana työryhmässä olikin edistää kilpailuneutraliteettia sekä palveluntarjoajasta riippumatonta sijoittajansuojaa. Rahoitustarkastuksen näkemyksen mukaan kaikilla palveluntarjoajilla tulisi olla yhtäläinen tiedonantovelvollisuus asiakkaita kohtaan. Henkivakuutusyhtiöiden lisäksi myös pankeilla, rahastoyhtiöillä ja sijoituspalveluyrityksillä tulisi olla mahdollisuus tarjota sellaisia pitkäaikaisäästämiseen tarkoitettuja tuotteita, joihin liittyy valtion verokannuste. Vastaavasti säästäjillä pitäisi olla mahdollisuus kanavoida tällaiset pitkäaikaiseläkesäästönsä yhtäläisin verokannustein paitsi henkivakuutuksiin myös talletuksiin, rahasto-osuuksiin ja muihin arvopapereihin sekä halutessaan mahdollisuus vaihtaa palveluntarjoajaa.

Markkinoiden väärinkäytösten uskottava tutkinta edellyttää tietojensaanti- ja kuulemisoikeuksia

Markkinoiden väärinkäyttödirektiiviä ollaan parhaillaan implementoimassa Suomen lainsäädäntöön. Rahoitustarkastus pitää tärkeänä, että tässä yhteydessä viranomaiselle myönnettäisiin kyllin kattavat tietojensaanti- ja kuulemisoikeudet, jotta valvonta- ja tutkimustyöstä pystyttäisiin selviytymään uskottavasti. Tutkintatyössään Rahoitustarkastuksen tulee pystyä hankkimaan näyttöä kyllin kattavasti ja tutkimukset tulee saada päätökseen riittävän nopeasti, jotta niillä olisi ennalta ehkäisevää vaikutusta.

Kuten aikaisempinakin vuosina Rahoitustarkastus tutki aktiivisesti markkinoiden väärinkäytöksiä. Erityisen huolestuttavaksi Rahoitustarkastus on nähnyt sen, että se on joutunut tekemään laajoja sisäpiirintiedon väärinkäyttöepäilyihin liittyviä tutkimuksia lähes kaikkien julkisten ostotarjousten yhteydessä.

JOUSTAVUUTEEN JA VASTUULLISUUTEEN PERUSTUVAN SÄÄNTELYJÄRJESTELMÄN EDISTÄMINEN

Oikeusvarmuus, ennakoitavuus ja läpinäkyvyys sääntelyn lähtökohtia

Valvottavien näkökulmasta on tärkeää tietää etukäteen, mitä Rahoitustarkastus odottaa terveeltä ja varovaiselta liiketoiminnalta ja mihin lähtökohtiin Rahoitustarkastuksen päätökset perustuvat. Tästä syystä Rahoitustarkastus korostaa omassa sääntelyssään ennakoitavuutta, läpinäkyvyyttä ja johdonmukaisuutta, jotka kaikki osaltaan parantavat Rahoitustarkastuksen valvottavien oikeusturvaa. Meneillään olevan määräyskokoelmauudistuksen yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota norminannon linjausten selkeyteen sekä siihen, että linjaukset vastaavat kansainvälisen ja EU:n sääntelyn lähtökohtia. Uudistuksessa mm. linjataan hyvää hallintokulttuuria ja sallitun liiketoiminnan rajoja, selkiytetään menettelytapoja koskevaa ohjeistusta, käydään läpi tietojen julkistamisperiaatteita sekä edistetään ns. IAS-pankkien ja ei-IAS-pankkien tilinpäätösten vertailukelpoisuutta. Vakavaraisuussääntelyn kautta vaikutetaan niihin prosesseihin, joilla valvottavat arvioivat riskinottoaan suhteessa riskinkantokykyynsä. Hyvää riskienhallintatapaa ja pääomanhankinnan strategiaa korostetaan.

Rahoitustarkastus huolehtii lisäksi siitä, että sen omat ratkaisut ovat avoimesti perusteltuja ja johdonmukaisia. Se panostaa jatkuvaan dialogiin ja konsultointiin markkinaosapuolten kanssa sääntelyn kehittämisessä ja säännösten tulkinnassa. Rahoitustarkastus on myös ottanut käyttöön ns. palautelausunnon, jonka avulla se kertoo, millä tavalla Rahoitustarkastus on norminannon uudistuksen yhteydessä ottanut huomioon saamansa lausunnot ja niissä esiin nostetut asiat.

Valvojan valtuuksien käytön periaatteiden oltava selkeät

Uuden ratalain tultua voimaan heinäkuun alussa Rahoitustarkastus sai käyttöönsä uusia valvontavaltuuksia. Näitä ovat mm. oikeus antaa julkinen huomautus tai varoitus sekä oikeus kieltää hallituksen jäsentä tai toimitusjohtajaa toimimasta tehtävässään. Lisäksi Rahoitustarkastus sai oikeuden myöntää tai peruuttaa luottolaitosten, sijoituspalveluyritysten sekä panttilainauslaitosten toimiluvat.

Rahoitustarkastus on panostanut uusien valtuuksien käytön periaatteisiin samoin kuin systemaattisten toimilupa- ja sanktioprosessien luomiseen. Rahoitustarkastus pitää tärkeänä, että näitä valtuuksia käytetään perus- ja ihmisoikeussäännösten edellyttämällä tavalla.

Rahoitustarkastus vaikuttaa osaltaan EU:n säännösten kansalliseen täytäntöönpanoon

Toimintastrategia

Euroopan unionille ollaan luomassa uutta perustuslaillista sopimusta (EU:n perustuslaki), jolla mm. yksinkertaistetaan unionin oikeussäädöksiä ja erotetaan selkeästi lainsäädäntövallan ja täytäntöönpanovallan käyttö toisistaan. Rahoitustarkastus pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan Euroopan valvojaverkostossa siihen, että EU:n uuden perustuslain mukaisten täytäntöönpanosäännösten kansallinen käyttöönotto on tarkoituksenmukainen.

Rahoitustarkastus on panostanut aktiivisesti vakavaraisuusuudistukseen ja arvopaperimarkkinoiden uusiin direktiiveihin liittyvään työhön. Se on pyrkinyt omalta osaltaan kehittämään EU:n komitologiasäännösten täytäntöönpanojärjestelmää vastaamaan ns. Lamfalussy-prosessia (ks. sivu 30).

► Toimintaympäristö vuonna 2003

Toimintaympäristö
vuonna 2003

Maailmantalouden kehitystä varjostivat vuoden 2003 ensimmäisellä puoliskolla useat epävarmuustekijät, kuten Irakin sota ja SARS-epidemia. Alkusyksystä lähtien talouskasvu piristyi kuitenkin huomattavasti lähinnä Yhdysvaltojen talousnäkömien kohentumisen ansiosta. Loppuvuonna kasvuun vaikutti myös Aasian maiden, erityisesti Kiinan ja Intian, näkömien parantuminen. Rahoitussektorin kannalta olennaista on Yhdysvaltain talouskasvun jatkuvuus, koska siihen liittyy edelleen riskejä.

Yhdysvaltain talous kasvoi, mutta epävarmuus kasvun jatkumisesta säilyi

Yhdysvaltain talouskasvu kiihtyi selvästi vuoden 2003 loppua kohti. Kasvu oli kulutuspainotteista, ja siihen vaikuttivat lähinnä alhaiset korot sekä veronkevennysten aiheuttama ostovoiman lisääntyminen. Myös osakekurssien nousu lisäsi kuluttajien luottamusta tulevaisuuteen ja vahvisti kulutuskysyntää. Teollisuustuotanto kasvoi kesäkuusta lähtien, ja merkittävimmät teollisuuden luottamusta kuvaavat indeksit nousivat selvästi vuoden lopulla.

Yritysten investointihalukkuus oli orastavasta kasvusta huolimatta Yhdysvalloissa edelleen vähäinen, mikä johtui kapasiteetin alhaisesta käyttöasteesta. Investoinnit informaatio- ja viestintäteknologiaan lisääntyivät, mutta kone- ja

laitteinvestointien elpymistä odotetaan yhä. Myös asuinrakentaminen lisääntyi. Yhdysvaltain kilpailukyky säilyi hyvänä: dollari heikkeni, tuottavuuden kasvu kohentui ja yksikkötyökustannukset supistuivat. Tämä ei kuitenkaan kasvattanut Yhdysvaltain vientiä merkittävästi.

Suurimmat riskit Yhdysvaltain talouskasvun jatkumisen kannalta ovat ulkomaankaupan ja valtiontalouden mittavat vajeet sekä työllisyyden kehitys. Tarjolla olevien työpaikkojen määrä lisääntyi vuoden loppua kohden, ja työttömyysaste alkoi lievästi laskea. Vuoden mittaan syventyneet ulkomaankaupan ja valtiontalouden vajeet heikensivät dollaria ja nostivat korkotasoa.

Euroalueella kasvu edelleen tahmeaa

Euroalueen talouskasvu oli heikkoa vuoden 2003 alkupuolella. Vähäisiä vahvistumisen merkkejä nähtiin toisen vuosipuoliskon aikana. Talouden maltillinen kohentuminen näkyi kuluttaja- ja yrityskyselyihin perustuvissa indikaattoreissa. Kuluttajien luottamuksen kasvu oli kuitenkin vähäistä ja indikaattorit edelleen alhaalla. Sen sijaan selvempää kohentumista oli nähtävissä liike-elämän indikaattoreissa. Lisäksi osakekurssit kehittyivät nousujohteisesti vuoden loppua kohden.

Yksityinen kulutus lisääntyi hieman vuoden 2003 loppupuolella edellisvuotisesta. Yksityisellä

kulutuksella on suuri merkitys talouskasvun kannalta, koska sen osuus euroalueen bruttokansantuotteesta on lähes 60 %. Työttömyys pysytteli euroalueella vajaassa 9 prosentissa vuonna 2003.

Suomen talous myötäili kansainvälistä kehitystä

Suomen bruttokansantuotteen kasvu oli vuoden 2003 alussa odotetusti vaisua, koska maailmantalouden heikkous supisti vientiä ja investoinnit vähenivät. Vuoden toisella puoliskolla kasvu nopeutui hieman. Vientihinnat laskivat selvästi vuoden 2003 aikana, ja samanaikaisesti vienti pysyi heikkona. Myös yritysten investoinnit olivat varovaisia; lähinnä ne olivat tuotantoa ylläpitäviä, eivät kapasiteetin lisäämiseen tähtääviä.

Vaikka talouskasvu nopeutui loppuvuodesta, työllisyys supistui hieman. Työttömyys ei kuitenkaan kasvanut, sillä työvoimaa siirtyi työmarkkinoilta työvoiman ulkopuolelle mm. opiskelijoiksi. Yksityisellä sektorilla työvoiman kysyntää rajoittivat tuotteiden huono menekki ja reaali-palkkojen odotettua suurempi nousu. Työvoiman tarjonta pysytteli lähes ennallaan.

Kotitalouksien luottamus omaan talouteensa säilyi hyvänä, mikä tuki yksityistä kulutusta. Asuntojen kysyntä jatkui vahvana alhaisen korkotason, vakaan tulokehityksen ja pankkien luottokorkokilpailun tukemana. Asuntojen hintojen nousu hidastui vain hieman vuodesta 2002. Kotitalouksien velkaantumisasaste nousi hieman vuonna 2003.

Teollisuustuotanto kehittyi vaatimattomasti, mikä johtui pitkälti viennin ongelmista. Elektroniikkateollisuuden tuotanto vaihteli edelleen huomattavasti, mikä heilutti myös koko teollisuustuotannon lukuja. Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton suhdannebarometrin mukaan teollisuusyritysten suhdannekuva parani hieman syksyllä. Toimialojen välillä oli kuitenkin merkittäviä eroja.

Yritysten luotonotto kasvoi ripeästi vuonna 2003. Yritysten velkaantumisasaste on kuitenkin huomattavasti alempi kuin 1990-luvun alussa. Suomen Pankkiyhdistyksen pankkibarometrin mukaan pankeissa uskotaan yritysluottojen määrän kasvavan edelleen lähiaikoina. Konkurssien määrä väheni 4,2 % tammi-

marraskuussa 2003 vuoden 2002 vastaavasta ajankohdasta.

Pitkät rahamarkkinakorot nousivat loppuvuonna

Rahamarkkinakorkojen kehitys oli epäyhtenäistä vuonna 2003. Lyhyet rahamarkkinakorot olivat vielä alkuvuonna pitkiä rahamarkkinakorkoja korkeammat. Kesäkuuhun asti sekä lyhyet että pitkät rahamarkkinakorot laskivat tasaisesti. Suotuisien talousnäkymien ansiosta lasku pysähtyi toisella vuosipuoliskolla. Lyhyet rahamarkkinakorot pysyivät loppuvuoden lähes muuttumattomina, mutta pitkät rahamarkkinakorot lähtivät nousuun. Rahamarkkinakorkojen tuottokäyrä muuttui positiiviseksi elokuussa. Vuoden lopussa 12 kuukauden euriborkorko oli 2,305 % ja vastaavasti 3 kuukauden euriborkorko 2,124 %.

Inflaatiopaineiden hellitettyä Euroopan keskuspankki laski ohjauskorkoaan kahdesti vuoden 2003 aikana. Maaliskuun alussa ohjauskorkoa laskettiin 25 korkopistettä 2,50 prosenttiin ja kesäkuussa 50 korkopistettä. Tämän jälkeen ohjauskorko pysyi samana eli 2,00 prosenttina vuoden loppuun asti.

Joukkolainojen korot nousivat sekä euroalueella että Yhdysvalloissa

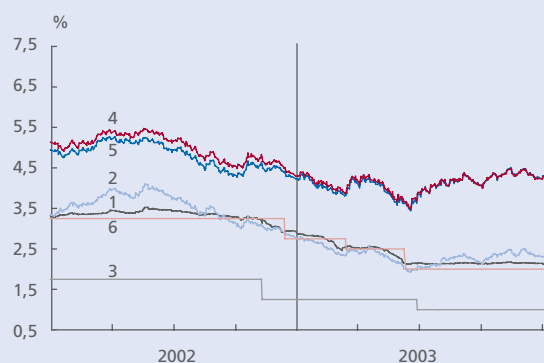
Myös pitkien joukkolainojen korkokehitys oli kaksijakoista sekä euroalueella että Yhdysvalloissa vuonna 2003. Alkuvuonna 10 vuoden joukkolainojen korot laskivat lukuun ottamatta maaliskuuhuhtikuun lyhyttä nousuvaihetta. Kesäkuusta lähtien pitkät korot nousivat maailmantalouden kasvun osoittettua kiihtymisen merkkejä. Euroalueen viitekorkona käytettävä Saksan valtion kymmenen vuoden joukkolainan korko oli vuoden 2003 lopussa 4,29 % ja vastaavan Yhdysvaltain joukkolainan korko 4,25 % (kuvio 2).

Euro vahvistui selvästi dollariin nähden viimeisellä neljänneksellä

Vuoden 2003 aikana euro vahvistui huomattavasti eli runsaat 20 % dollariin nähden. Tähän vaikutti markkinoiden hermostuminen Yhdysvaltojen

Toimintaympäristö
vuonna 2003

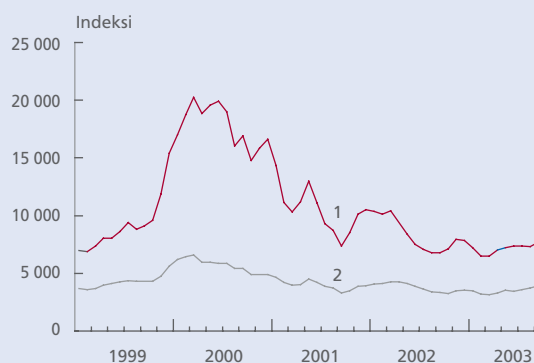
Kuvio 2.
Rahoitusmarkkinoiden korkokehitys
2002–2003

- 1 3 kk:n euribor
- 2 12 kk:n euribor
- 3 USA:n Fed Funds target -korko
- 4 Suomen valtion 10 vuoden obligaatiokorko
- 5 Saksan valtion 10 vuoden viitelainan korko
- 6 EKP:n ohjauskorko

Lähde: Rahoitustarkastus.

Kuvio 3.
Osakemarkkinoiden tuottokehitys
1999–2003

- 1 HEX-yleisindeksi
- 2 HEX-Portfolioindeksi

Lähde: Helsingin Pörssi.

Toimintaympäristö
vuonna 2003

paisuviin valtiontalouden ja ulkomaankaupan alijäämiin. Vahva euro heikensi euroalueen yritysten hintakilpailukykyä suhteessa amerikkalaisiin yrityksiin. Tämä näkyi lähinnä vaisuna vientinä. Erityisesti loppuvuonna euro vahvistui myös suhteessa jeniin Japanin myönteisistä talousnäkymistä huolimatta. Euron dollarikurssi oli vuoden lopussa 1,2630 ja vastaavasti jenikurssi 135,05.

Osaakekurssien lasku taittui, mutta vaihto heikkeni

Odotukset talouskasvun piristymisestä käänsivät Helsingin Pörssissä osakekurssit nousuun kolmen peräkkäisen laskuvuoden jälkeen. HEX-yleisindeksi nousi vuoden aikana vajaat 5 %. Nousu oli maltillisempi kuin muissa maailman pörseissä, koska sitä jarrutti Nokian kurssin lasku. HEX-portfolioindeksi, jossa yksittäisen osakkeen painoarvo on rajattu 10 prosenttiin, nousi vuoden aikana 16 % (kuvio 3). Pörssissä noteerattujen osakkeiden kokonaismarkkina-arvo kohosi vuoden aikana 158 miljardiin euroon (vuonna 2003 se oli 151 mrd. euroa).

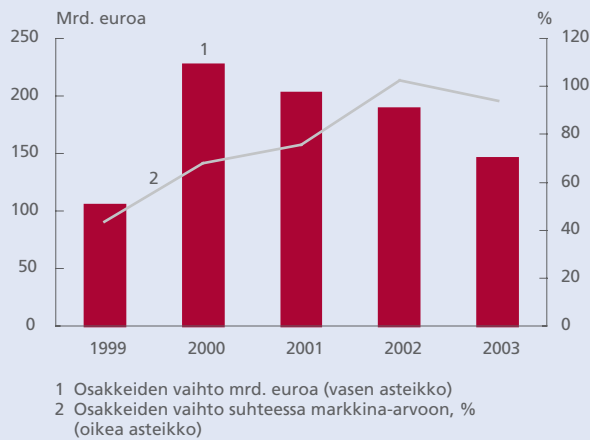
Lähes kaikki toimialaindeksit kohosivat vuoden aikana. Viestintä ja kustannus nousi voimakkaimmin eli vajaat 70 %. Pankit ja rahoitus nousi 20 %. Sen sijaan tietoliikenne- ja elektroniikka -toimialaindeksi laski muutamia prosentteja.

Loppuvuoden kurssinoususta huolimatta Helsingin Pörssin kokonaisvaihto heikkeni reilun viidenneksen 146 miljardiin euroon (189 mrd. euroa) (kuvio 4). Osakkeiden kappalemääräinen vaihto supistui vajaat 10 %, mutta warranttien vaihdon kasvu piti kappalemääräisen kokonaisvaihdon lähes edellisvuotisella tasolla. Johdannaissopimusten kappalemääräinen vaihto kasvoi vuoden aikana hieman. Suomalaisen johdannaistuotteiden vaihto EUREXissa sitä vastoin väheni kolmanneksen.

Helsingin Pörssissä oli vuoden 2003 lopussa 44 välittäjää (43), joista etävälittäjiä oli 28 (26). Etävälittäjät kasvattivat edelleen osuuttaan pörssin osakekaupoista. Vuonna 2003 niiden osuus HEXin kokonaisvaihdosta oli jo yli puolet. Pankkien ja pankkikonserneihin kuuluvien sijoituspalveluyritysten yhteenlaskettu välitysosuus oli vuoden lopussa noin 20 % eli pari prosenttiyksikköä edellisvuotista enemmän.

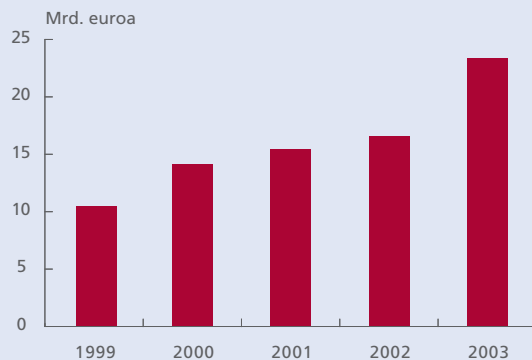
Listayhtiöiden määrä väheni edelleen ja listattuja yhtiöitä oli vuoden lopussa 145 (vuonna 2003 määrä oli 149). Yritysjärjestelyjen seurauksena listoilta poistui vuoden aikana viisi yhtiötä ja yksi yhtiö listautui. Uutena ilmiönä yritysjärjestelyissä olivat kilpailevat julkiset ostotarjoukset, joita tehtiin kahdesta yhtiöstä.

Kuvio 4.
Osakkeiden vaihto Helsingin Pörsissä
1999–2003

Lähde: Helsingin Pörssi.

Kuvio 5.
Sijoitusrahastojen pääomien kehitys
1999–2003

Lähde: Rahoitustarkastus.

Ensimmäisillä edelleen hiljaista

Listautumis- ja osakeanteja oli vuonna 2003 vähän, koska usko markkinoiden kysyntään ei ollut riittävä. Yleisölle suunnattujen osakeantien määrä supistui entisestään. Osakkeita tarjottiin lähinnä vanhoille osakkeenomistajille tai vastikkeena yritysjärjestelyissä. Yleisörahoitusta haettiin lähinnä joukkovelkakirjalainoilla. Valtio laski liikkeeseen määrällisesti selvästi eniten joukkolainoja. Rahoituslaitokset olivat toinen merkittävä liikkeeseenlaskija. Sen sijaan yritysten uusien joukkolainojen määrä jäi vähäiseksi.

Rahastosäästämisen suosion kasvu jatkui

Sijoitusrahastojen hallinnoimat pääomat kasvoivat vuoden aikana 40 % eli 23,3 miljardiin euroon (kuvio 5). Rahastoihin tehtyjen merkintöjen ja lunastusten erotus kasvoi selvästi edellisvuotisesta, ja valtaosa pääomien kasvusta tulikin rahastoihin tehdyistä uusista merkinnöistä. Lyhyen koron rahastot säilyttivät vuoden alun epävarmoissa markkinaoloissa suosionsa, mutta syksyllä uusien merkintöjen virta kääntyi osakerahastoihin.

Valvottavien tulevaisuuden näkymät myönteisiä

Toimintaympäristö
vuonna 2003

Suomalaiset pankit kestivät hyvin hitaan talouskasvun kauden. Pankkisektorin kannattavuus säilyi hyvänä ja vakavaraisuus vahvana. Laskusuhdanteesta huolimatta pankkien luottotappiot pysyivät erittäin pieninä. Alhainen korkotaso helpotti osaltaan luottojen takaisinmaksua, mutta toisaalta söi pankkien rahoituskatteita. Pankkien osakesalkut ovat nykyisin varsin vaatimattomia, mutta osakekurssien heilahtelut välittyvät rahoitusryhmittymiin henkivakuutusyhtiöiden osakeomistusten kautta. Siten osakekurssien nousu vuonna 2003 paransi rahoitusryhmittymien kannattavuutta. Sen sijaan kaikki sijoituspalveluyritykset eivät vielä ehtineet toipua vaikeasta markkinatilanteesta. Toimialalla oli edelleen vaikeuksia, mutta markkinoiden toipumisen myötä alan tilanne helpottunee.

Valvottavien toimintaympäristön kehitys näyttää vuoden 2004 alussa valoisammalta kuin vuosi sitten. Sekä Yhdysvaltain että euroalueen taloudet ovat osoittaneet piristymisen merkkejä. Suomen talous on myös kasvu-uralla. Osakekurssien nousu tukee osaltaan käsitystä suhdannekäänteestä. Rahoitussektori hyötty luonnollisesti talouden elpymisestä, koska noususuhdanteen aikana asiakkaiden velanhoitokyky paranee ja rahoituspalveluiden kysyntä kasvaa. Valvottavien

tulevaisuudennäkymiä voidaan pitää myönteisinä, jos talous kehittyy ennustetulla tavalla.

Euroopan keskuspankin mukaan EU-alueen pankkien kannattavuus on yleisesti ottaen tyydyttävä. Tulevaisuudessa tärkein tekijä pankkien kannattavuuden kannalta on talouden elpyminen. Odotettu asteittainen talouden aktiivisuuden kasvu vahvistaa myös EU-alueen pankkisektorin tilaa. Jos kustannusten hillitseminen lisäksi jatkuu, se tukee pankkisektorin vakautta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Parin viime vuoden aikana EU-alueella ja

erityisesti Saksan pankkijärjestelmässä on tehty rakenneuudistuksia. Pankit ovat supistaneet konttoreiden ja henkilökunnan määrää, minkä ansiosta niiden kustannustehokkuus on parantunut selvästi.

Talouden odotettua hitaampi kasvu vaikuttaisi pankkien tärkeisiin vähittäispankkitoiminnan tuottolähteisiin. Pankkien luottosalkkujen laatua ei pidetä tällä hetkellä erityisen ongelmallisena EU-alueella, mutta joihinkin toimialoihin ja asuntoluottojen nopeaan kasvuun eräissä maissa katsotaan silti sisältyvän riskiä.

► Valvonta

Rahoitustarkastuksen tavoitteena on tunnistaa rahoitusmarkkinoiden muospaineet ja riskit sekä vaikuttaa vakautta ja luottamusta tukevien markkinarakenteiden ja -käytäntöjen kehittämiseen.

Rahoitustarkastus pyrkii vaikuttamaan valvottavien hallinto- ja valvontakulttuurien kehittämiseen ja erityisesti valvonta- ja riskienhallintajärjestelmien toimivuuteen. Viranomaisvalvonnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että valvottavaa johdetaan ammattitaitoisesti ja että valvottavalla on eettisesti ja ammatillisesti tasokkaat liiketoimintaperiaatteet ja -käytännöt.

VAKAVARAISUUSVALVONTA

Rahoitustarkastus kohdisti vakavaraisuusvalvontansa erityisesti rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta keskeisiin valvottaviin. Keskeiset riskialueet määräytyivät Baselin pankki-valvontakomitean ja EU:n uudistettavan vakavaraisuusvaatimusten riskialueiden perusteella ja ovat luottoriski, markkinariskit, likviditeettiriski sekä operatiivinen riski. Riskien arviointi laajennettiin kattamaan entistä selkeämmin myös valvottavien ohjaus- ja valvontatoiminnot, kuten johtaminen, organisaatio ja sisäinen valvonta. Valvontakäynneillä alettiin selvittää, miten valvottavat kehittävät omia pääomanhallintajärjestelmiään (Capital Adequacy Assessment Process, CAAP), joilla on oleellinen merkitys

ehdotetussa vakavaraisuusvalvonnan kehikossa.

Pankkien ja luottolaitosten taloudellista tilaa ja riskejä seurattiin ja arvioitiin säännöllisesti valvottavien raportointien tietojen pohjalta. Suurimpiin valvottaviin tehdyt tarkastukset kohdistuivat mm. johtamiseen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen, luottoriskeihin, markkinariskeihin ja liiketoimintojen jatkuvuus-suunnitteluun. Operatiivisten riskien tarkastaminen alettiin liittää osaksi kaikkien riskialueiden ja toimintojen tarkastamista. Valvontakäynneillä selvitettiin myös, miten pankit valmistautuivat kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS/IFRS) käyttöönnottoon.

Säästöpankkien valvonnassa hyödynnettiin Säästöpankkitarastukselta saatua valvontainformaatiota. Paikallisuuspankkien valvonnassa käytettiin Rahoitustarkastuksen seurannan lisäksi paikallisuuspankkiryhmän omia valvontahavaintoja. Rahoitustarkastuksen ja valvottavien johdon väliset säännölliset keskustelut valvottavien strategioista otettiin käyttöön. Uusi käytäntö parantaa myös Rahoitustarkastuksen valvonnan tavoitteiden viestittämistä valvottaville.

Valvonta

Korkomarginaalien kapeus rasitti pankkien kannattavuutta

Matalan korkotason vuoksi pankkien luottokannan kasvu oli voimakasta. Muun muassa asuntoluottoja myönnettiin noin 14 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Kova kilpailu asiakkaista piti luottojen marginaalit pieninä. Tämän vuoksi luottojen volyymien kasvu ei parantanut pankkien kannattavuutta, vaan kannattavuus säilyi pääpiirteissään edellisvuotisella tasolla.

Suuria, yllättäviä luottotappiota ei syntynyt, ja aiemmista luottotappioista kertyi palautuksia enemmän kuin uusia kirjattiin. Valvonnassa havaittiin kuitenkin, että pankit olivat asiakkaista kilpaillessaan ajoittain lieventäneet luottojen vakuusvaatimuksia. Rahoitustarkastus arvioi tämän lisäävän luottotappioriskejä ja uhkaavan pankkien kannattavuutta pitkällä aikavälillä. Valvontakäynneillä puututtiin mm. tilanteisiin, joissa pankkien sisäiset vakuusohjeet eivät olleet markkinatilanteeseen nähden riittäviä.

Pankkisektorin suhteellinen korkoriski oli koko vuoden keskimäärin samalla tasolla kuin edellisen vuoden lopulla. Pankit pystyivät rahoittamaan luotonannon nopean kasvun vain osittain talletuksilla, ja osa rahoitettiin mm. laskemalla liikkeeseen sijoitustodistuksia. Vaikka tästä ei aiheutunut pankeille likviditeettiongelmia, Rahoitustarkastus katsoi kuitenkin tarpeelliseksi kiinnittää valvontakäynneillään huomiota siihen, että likviditeettiriskin sisäinen valvonta on pankeissa riittävän hyvin järjestetty.

Sijoituspalveluyritysten tuotoista valtaosa muodostui palkkiotuotoista, joiden kehitykseen vaikuttivat arvopaperimarkkinoiden vaihto ja kurssikehitys. Tuotot olivat keskimäärin edellisvuotisen suuruiset, mutta vaihtelivat merkittävästi yhtiöittäin. Rahoitustarkastus seurasi tehostetusti heikoimmin kannattaneiden sijoituspalveluyritysten tilannetta, jotta kannattavuuden vaikutukset vakavaraisuuteen voitiin ennakoida jo aikaisessa vaiheessa.

Pankkien riskinkantokyky pysyi riittävänä

Rahoitustarkastus valvoo, että valvottavien riskinkantokyky on riittävä suhteessa niiden ottamiin riskeihin. Riskinkantokykyyn vaikuttavat pankin ottamien riskien suuruus, riskienhallinta-

järjestelmien taso sekä riskien kattamiseen käytettävissä olevat tappiopuskurit.

Pankkisektorin vakavaraisuus säilyi keskimäärin varsin hyvänä ja tappiopuskurit olivat riittäviä pankkien riskeihin nähden².

Sijoituspalveluyritysten vakavaraisuussuhdeluvut olivat niin ikään keskimäärin hyviä. Eräiden sijoituspalveluyritysten vakavaraisuus kuitenkin heikentyi epäsuotuisissa markkinaolosuhteissa niin paljon, että Rahoitustarkastus vaati niiltä vakavaraisuutta parantavia toimia.

Luottoriskit pysyivät hallinnassa

Pankkisektorin luottotappiot olivat varsin vähäiset ja järjestämättömät saamiset pienemmät kuin vuotta aikaisemmin. Valvontakäynneillä kävi ilmi, että yritysluottojen luottotappioudhat olivat hieman lisääntyneet, yleensä kuitenkin yksittäisillä toimialoilla. Luotonannon kasvu painottui asuntoluottoihin, joihin ei reaalivakuuden takia yleensä liity suuria luottotappiourhia.

Tarkastuksissa havaittiin joitakin puutteita luottoriskien hallintajärjestelmissä. Pankkien riskienhallintajärjestelmät eivät kaikilta osin täyttäneet riippumattoman riskienhallinnan vaatimuksia eivätkä luotonantoprosessit olleet kaikilta osin selkeitä ja aukottomia. Eräissä pankeissa luottoriskien sisäisessä valvonnassa havaittiin puutteita, ja Rahoitustarkastus vaati niihin korjauksia.

Operatiivisten riskien hallinnan järjestelmiä rakennetaan parhaillaan

Ehdotetun uuden vakavaraisuuskehikon mukaan valvottavilla tulee olla omia pääomia myös operatiivisten riskien kattamiseksi. Operatiivisia riskejä liittyy lähes kaikkiin pankin toimintoihin mm. tietojärjestelmiin, laskentajärjestelmiin ja henkilöstöön.

Operatiivisia riskejä havaittiin mm. luotto- ja markkinariskien tarkastuksissa sekä maksujärjestelmien ja liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmien tarkastuksissa. Tarkastuksissa havaitut riskit olivat mm. puutteita sisäisessä ohjeistuksessa, riskien valvonnan organisoinnissa ja riskien rajoittamisessa. Riskit muodostivat

² Syyskuussa 2003 pankkisektorin kokonaisvakavaraisuus oli 19,9 %.

Mitä ovat operatiiviset riskit?

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan sitä tappionvaaraa, joka aiheutuu valvottavan riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Näistä riskeistä aiheutuva tappio ei ole kaikissa tapauksissa mitattavissa. Riski voi myös toteutua viivästymän jälkeen ja ilmetä välillisesti esimerkiksi niin, että valvottavan maine tai arvostus heikkenee.

Operatiiviset riskit poikkeavat luonteeltaan luotto- ja markkinariskeistä. Niiden hallinta onkin yleensä riskien minimoimista. Rajanveto eri riskialueiden välillä ei ole kuitenkaan aina mahdollista. Esimerkiksi luotto- ja kaupankäyntiprosessien eri vaiheisiin sisältyy sekä operatiivisia riskejä että luotto- ja markkinariskejä.

valvottaville tappioulhan, mutta niistä ei koitunut merkittäviä tappioita. Vaikka pankit paneutuivat entistä enemmän operatiivisten riskien hallintaan, riskien valvonta ei pankeissa ole vielä kansainvälisten suositusten vaatimalla tasolla.

Pankit kertovat riskienhallinnastaan entistä kattavammin

Rahoitustarkastus selvittää vuosittain, miten pankit kertovat tilinpäätöksissään riskeistään ja niiden hallinnasta. Vuoden 2003 aikana selvitettiin lisäksi, miten kattavasti ne kertoivat hallintojärjestelmistään (corporate governance) eli hallintorakenteista, eri toimielinten tehtävistä ja niiden jäsenten valintamenettelyistä sekä kannustin- ja valvontajärjestelmistä.

Suurimpiin pankkeihin kohdistunut Rahoitustarkastuksen selvitys osoitti, että nämä pankit kertoivat tilinpäätöksissään riskienhallintajärjestelmistään melko kattavasti ja että tilinpäätösinformaatio oli kokonaisuutena eurooppalaista keskitasoa.

Tilinpäätöksiin sisältyvien hallintojärjestelmätietojen määrä vaihteli huomattavasti. Hallituksen toiminnasta annettiin yleensä riittävästi tietoja, mutta sen sijaan ylimmän johdon kannustinjärjestelmistä kerrottiin hyvin niukasti. Pankkien sisäisistä valvontajärjestelmistä ei myöskään kerrottu kovin kattavasti riskienhallintaa lukuun ottamatta.

Rahoitustarkastus pitää tärkeänä, että pankit julkistavat hallintojärjestelmistään nykyistä enemmän tietoa. Parhaillaan valmisteltavat omistajavalvontaa ja luotettavaa hallintoa koskevat Rahoitustarkastuksen standardit tulevat antamaan lähtökohdat myös paremmalle tietojen julkistamiselle.

Paikallisosuuspankkien ja säästöpankkien tilinpäätösinformaatio parantui, sillä aikaisempina vuosina havaittuja puutteita oli Rahoitustarkastuksen kehotuksesta korjattu.

MARKKINAVALVONTA

Menettelytavat

Rahoitustarkastuksen yhtenä tehtävänä on valvoa niitä menettelytapoja, joita sen valvonnassa olevat palveluntarjoajat noudattavat sekä keskinäisissä että asiakassuhteissaan. Menettelytapojen tulee olla lainsäädännön, kansainvälisten vaatimusten ja hyvän tavan mukaisia. Markkinoilla noudatettavat selkeät ja yhtenäiset pelisäännöt helpottavat osapuolten toimintaa ja vähentävät konflikteja. Ne myös antavat kaikille palveluntarjoajille samat lähtökohdat toiminnan harjoittamiseen.

Rahoitustarkastus kiinnitti vuoden 2003 aikana jatkuvassa valvonnassa sekä tarkastuksissa erityistä huomiota valvottavien sisäiseen valvontaan ja menettelytapojen asianmukaisuuteen.

Valvonta

Sijoitusrahastojen arvonlaskennan menettelytavoissa lieviä puutteita

Rahoitustarkastus tarkasti vuonna 2003 sijoitusrahastojen arvonlaskentamenetelmät 12 rahastoyhtiössä. Tavoitteena oli selvittää arvonlaskentamenetelmien toimivuutta. Lisäksi haluttiin selvittää, miten rahastoyhtiöt varmistavat arvonlaskennan luotettavuuden, eli kuinka arvonlaskennan sisäinen valvonta yhtiöissä toimii.

Tarkastuksessa havaittiin lieviä puutteita mm. sisäisessä ohjeistuksessa ja arvonlaskennan menettelytavoissa. Tarkastuksen havaintojen perusteella Rahoitustarkastus antoi rahastoyhtiöille suosituksia mm. arvonlaskentaa koskevasta sisäisestä ohjeistuksesta, arvonlaskennan työvaiheiden jälkikäteisestä todentamisesta, hallituksen roolista sisäisessä valvonnassa sekä arvonlaskennan virheiden korjaamisesta.

Valvonta

Sijoitusrahastolain tuleviin muutoksiin valmistauduttiin

Rahoitustarkastus valmistautui tuleviin sijoitusrahastolain muutoksiin mm. tapaamalla kaikkien rahastoyhtiöiden edustajat ja selvittämällä, millaisia sijoitusrahastolain muutokseen liittyviä hankkeita rahastoyhtiöillä on. Yhteistyössä Suomen Sijoitusrahastoyhdistyksen kanssa järjestettiin kaikille rahastoyhtiöille ja muille sidosryhmille rahastolakimuutoksia koskeva koulutus-tilaisuus.

Sijoitusrahastojen raportointijärjestelmän uudistaminen aloitettiin vuonna 2003. Uudistus antaa valvojalle mahdollisuuden hyödyntää rahastoyhtiöiden omista järjestelmistä saatavaa tietoa. Myös kerättävän raportointitiedon kattavuus paranee, minkä ansiosta Rahoitustarkastuksen, Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen raportointitarpeet täyttyvät vastaisuudessa hyvin.

Sijoituspalveluyritysten sisäisen valvonnan tasoa kartoitettiin

Rahoitustarkastus selvitti sijoituspalveluyritysten sisäistä valvontaa toiminnan laillisuuden ja sisäisten ohjeiden noudattamisen valvonnan (compliance-valvonnan³) järjestämistä erillisellä kyselyllä, jota tullaan vielä täydentämään

yksittäisillä tarkastuskäynneillä vuonna 2004. Kyselyn ja tarkastusten tavoitteena on mm. selvittää sijoituspalveluyritysten sisäisen valvonnan ja erityisesti sääntöjen noudattamisen valvonnan tasoa. Erityisesti kiinnitetään huomiota hallinnon luotettavuuteen ja toiminnan lainmukaisuuteen liittyvien riskien hallintaan.

Alustavien tietojen perusteella sijoituspalveluyritysten sisäinen valvonta ei vielä kaikilta osin vastaa Rahoitustarkastuksen sisäisestä valvonnasta antaman standardin vaatimuksia. Puutteita ja lisäpanostustarpeita näyttää olevan lähinnä operatiivisten riskien ja sääntöjen noudattamisen valvonnan laajuuden hahmottamisessa ja huomioon ottamisessa.

Pankkien menettelytavat sijoituspalvelujen tarjoamisessa ei-ammattimaisille sijoittajille tarkastettiin

Kevään ja loppusyksyn aikana toteutettiin tarkastus, jonka kohteena olivat pankkien menettelytavat niiden tarjotessa sijoituspalveluja ei-ammattimaisille sijoittajille konttoreissaan ja yksiköissään. Tarkastuksessa arvioitiin niitä mekanismeja, joiden avulla pankit pyrkivät varmistumaan, että sijoituspalveluita tarjotaan asiakkaille voimassa olevan lainsäädännön edellyttämällä tavalla, sekä sitä, miten pankin riskienhallinta ja sisäinen valvonta on tästä näkökulmasta järjestetty. Tarkastusta jatketaan vielä vuonna 2004.

Tarkastuksessa havaittiin, että pankit ottavat sijoituspalveluita tarjotessaan huomioon selonotto- ja tiedonantovelvollisuutta koskevat arvopaperimarkkinalain säännökset samoin kuin myös niiden perusteella annetut viranomaismääräykset ja ohjeet. Pankit ovat lisäksi siirtyneet ATK-pohjaisiin sijoittaja- ja/tai riskiprofiilikartoituksiin yhdenmukaisen toimintatavan varmistamiseksi.

Parantamista löytyi kuitenkin selonotto- ja tiedonantovelvollisuuden täyttämisen dokumentoinnissa, sijoituspalveluihin liittyvässä riskienhallinnassa ja sisäisessä valvonnassa.

³ Ns. compliance-valvonnassa huomiota tulee kiinnittää siihen, että yrityksessä noudatetaan niin ulkoista sääntelyä kuin asianmukaisia menettelytapoja sisäisesti ja asiakassuhteissa. Valvonnan tulee olla luotettavasti ja riippumattomasti järjestetty.

Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto ja arvopaperilautakunta

Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto auttaa kuluttaja- ja pienyritysasiakkaita pankkitoimintaan liittyvissä kysymyksissä. Neuvoja saa mm. pankin ja asiakkaan välisten sopimusten tulkintaan liittyviin kysymyksiin. Toimistosta saa myös tietoa pankkeja koskevan lainsäädännön sisällöstä, sopimusehtojen soveltamisesta sekä muista pankkikäytäntöä koskevista asioista. Asiakkaille toimiston palvelut ovat maksuttomia.

Arvopaperilautakunta puolestaan antaa ratkaisusuosituksia arvopaperisijoittamiseen liittyvissä erimielisyyksissä. Se neuvoo ja ohjaa asioissa, jotka koskevat arvopaperimarkkinalainsäädännön ja siihen liittyvien viranomaismääräysten sisältöä ja sopimusehtojen soveltamista, hyvää arvopaperikauppatapaa sekä muita arvopaperikäytäntöä koskevia asioita. Palvelu on maksutonta, ja se on tarkoitettu kaikille ei-ammattimaisille sijoittajille, jotka ovat asiakassuhteessa palveluja tarjoavaan pankkiin, sijoituspalveluyritykseen tai rahastoyhtiöön.

Pankkialan Asiakasneuvontatoimiston ovat perustaneet Kuluttajavirasto, Suomen Pankkiyhdistys ja Rahoitustarkastus. Arvopaperilautakunnan perustajia ovat Rahoitustarkastus, Suomen Pankkiyhdistys, Arvopaperivälittäjien yhdistys, Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ja Osakesäästäjien Keskusliitto.

Pankkialan Asiakasneuvontatoimisto, Museokatu 8 A 7, 00100 Helsinki
Avoimna ma–pe klo 9–14, Puhelin (09) 4056 1230, Faksi (09) 4056 1235
Sähköposti: pankkialan.asiakasneuvonta@rahoitusalan.fi

Arvopaperilautakunta, Museokatu 8 A 7, 00100 Helsinki, (09) 4056 1230, www.arvopaperiltk.net

Kirjallisten selvityspyyntöjen määrä väheni edelleen

Rataan saapuneiden kirjallisten selvityspyyntöjen määrä väheni selvästi edellisvuotisesta ja oli kaikkiaan 100 (177 vuonna 2002). Selvityspyynnöistä 91 (167 vuonna 2002) koski luottolaitosten toimintaa ja 9 (10 vuonna 2002) arvopaperimarkkinoiden toimintaa.

Pankkeja koskevat asiakasvalitukset käsittelivät valtaosin ottolainausta ja säästö- ja sijoitusvakuutuksia. Arvopaperimarkkinoiden toimintaa koskevat keskeiset asiakasvalitukset liittyivät koti- ja ulkomaisten palveluntarjoajien harjoittamaan luvattomaan palveluntarjontaan.

Luottolaitosten toimintaa koskevat puhelintiedustelut ohjautuivat suurelta osin Pankkialan Asiakasneuvontatoimistoon, mikä vähensi Rahoitustarkastukseen tulleiden puhelintiedustelujen määrää. Pankkialan Asiakasneuvontatoimistoon tuli 2 084 yhteydenottoa (2 208 vuonna 2002). Eniten yhteydenottoja tuli tilinkäyttöön ja maksamiseen sekä luottoihin liittyvistä asioista.

Pankkien markkinointiin puututtiin

Rahoitustarkastus puuttui vuoden aikana useassa eri yhteydessä joidenkin pankkien markkinointiin. Se kehotti näitä pankkeja noudattamaan asianmukaisia menettelytapoja mm. vakuutus- ja

sijoitusrahasto-osuuksien markkinoinnissa, pankkien nimen käytössä markkinoinnissa sekä asiakkuuksien siirroissa pankista toiseen.

Myös vaihtokurssien määräytymisperusteisiin valuuttamääräisissä osto- tai nostotapahtumissa puututtiin. Kyse oli tällöin tapahtumista, jotka oli tehty maksu- ja luottokorteilla. Rahoitustarkastus suositti, että pankkien maksukorttisopimuksiin ja markkinointimateriaaliin sisällytetään maininta, millä perusteella valuuttakurssit määräytyvät. Samaan asiaan kiinnitti huomiota myös kuluttaja-asiamies.

Asiakkaan tunnistamiseen ja tuntemiseen liittyvien huolellisten menettelytapojen yhtenäisyyteen kiinnitettiin jatkuvassa valvonnassa huomiota. Näitä menettelytapoja ovat esimerkiksi verkkotunnusten luovuttaminen asiakkaille sekä erilaisten puhelimitse annettavien palveluiden lisääntyminen. Rahoitustarkastus seuraa tilannetta edelleen.

MARKKINAPAIKAT JA -JÄRJESTELMÄT

Maksu- ja tietojärjestelmätarkastukset suunnattiin keskeisten pankkien kotimaan maksujärjestelmiin sekä pankkien liiketoiminnan jatkuvuus-suunnitelmiin. Loppuvuodesta tarkastettiin suurimpien pankkien valuuttakaupan selvitysriskit. Yhteistyö Suomen Pankin kanssa maksu- ja selvitysjärjestelmien valvonnassa jatkui omaksutun käytännön mukaisesti.

Valvonta

Kotimaan maksujärjestelmissä ei merkittäviä riskejä tai puutteita

Vuoden 2003 aikana tarkastettiin uudelleen pankkien kotimaan maksujärjestelmät, jotka oli edellisen kerran tarkastettu 3–4 vuotta aiemmin. Tavoitteena oli saada käsitys siitä, mitä pankit olivat tehneet edellisen tarkastuksen huomautusten perusteella etenkin riskien hallinnassa, sisäisessä valvonnassa ja jatkuvuus-suunnittelussa. Lisäksi kiinnitettiin huomiota pankkien eri osastojen väliseen työnjakoon ja vastuisiin. Tarkastuksin selvitettiin myös, miten maksujen kate maksuliiketeileillä varmistetaan ja miten pankit hallitsevat niiden maksuliiketilien riskejä, joiden katetta ei tarkisteta päivän sisällä.

Tarkastuksissa havaittiin joitakin, mutta ei merkittäviä, puutteita pankkien maksujärjestelmien ja maksuliikenteen riskien hallinnassa, jatkuvuussuunnitelmissa ja sisäisen valvonnan toteuttamisessa. Pankkeja kehoitettiin korjaamaan nämä puutteet asetettuihin määräaikoihin mennessä. Osastokohtaisia toiminnan jatkuvuussuunnitelmia kehoitettiin harjoittelemaan käytännössä säännöllisesti. Maksuliiketilien katteiden tarkastamiseen liittyviä riskejä pankit hallitsivat päivänsisäisillä limiiteillä.

Jatkuvuussuunnittelu saanut pankeissa aikaisempaa enemmän huomiota

Rahoitustarkastus jatkoi loppusyksyllä 2002 aloittamiaankin pankkien jatkuvuussuunnittelu-tarkastuksia. Tavoitteena oli selvittää pankkien liiketoimintojen jatkuvuussuunnittelun ja tietojärjestelmien toipumissuunnittelun organisointi, yleisperiaatteet sekä suunnitelmien laatimisprosessi. Lisäksi tarkastettiin pankkien tärkeimmille liiketoiminta-alueilleen laatimat jatkuvuussuunnitelmat.

Tarkastukset osoittivat, että pankit ovat alkaneet aikaisempaa enemmän kiinnittää huomiota jatkuvuussuunnitteluun. Suunnittelu-projekteja oli käynnistetty ja jatkuvuus-suunnitelmia oli päivitetty. Työ oli osittain kuitenkin vielä kesken. Puutteita havaittiin mm. jatkuvuussuunnittelun koordinoinnissa ja yksittäisten jatkuvuussuunnitelmien testaamisessa ja harjoittelussa. Lisäksi todettiin, että joidenkin

jatkuvuussuunnitelmien tulisi olla tarkempia ja ohjata paremmin toimintaa mahdollisissa häiriö-tilanteissa. Tarkastuksissa korostettiin, että jatkuvuussuunnittelu ei ole kertaluonteinen projekti vaan jatkuva prosessi.

Pankkien valuuttakaupan selvitys-riski on pienentynyt

Loppuvuodesta Rahoitustarkastus teki valuutta-kaupan selvitysriskin seurantatarkastukset neljään suurimpaan pankkiin. Tavoitteena oli selvittää, miten selvitysriskin määrittelyä, mittaamista, järjestelmiä ja seurantaa oli muutettu edellisten tarkastusten jälkeen ja missä määrin pankit olivat pystyneet pienentämään selvitysriskiään ja sitä rajoittavia limiittejä. Aikaisemmat vastaavat tarkastukset oli tehty vuosina 1997 ja 2000. Tarkastukset ovat osa yhteistä kansainvälistä keskuspankkien ja valvojen pyrkimystä supistaa valuuttakaupan selvitysriskiä ja vähentää siten systeemiriskin vaaraa rahoitusmarkkinoilla.

Tarkastuksissa havaittiin, että pankit olivat supistaneet valuuttakaupan selvitysriskiä huomattavasti omin toimenpitein. Lisäksi kaksi pankkia käyttää kansainvälisen CLS-pankin (Continuous Linked Settlement Bank) selvityspalveluita. On odotettavissa, että selvitysriskit supistuvat nykyisestä edelleen, kun CLS-pankin palvelujen käyttö yleistyy ja selvitysvaluuttojen valikoima laajenee.

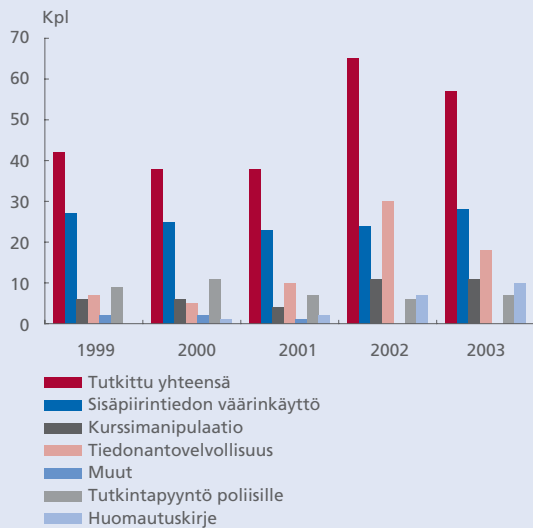
OM:n ja HEXin integraatiota seurattiin tiiviisti

Rahoitustarkastus seurasi tiiviisti OMHEX-konsernin integraation etenemistä. Tavoitteena on varmistaa, että valvonnan edellytykset säilyvät myös uudessa konsernirakenteessa.

Uusi osakekauppojen selvitys-järjestelmä HEXClear tuotantoon

HEX siirtyi osakekauppojen selvityksessä marras-joulukuussa uuteen HEXClear-selvitys-järjestelmään. Samalla siirryttiin kerran päivässä toteutetusta selvityksestä uuteen järjestelmään, jossa kauppvoja on mahdollista selvittää sekä reaaliaikaisessa bruttoselvityksessä että eräkohtaisesti. Uuden selvitysjärjestelmän käyttöön-

Kuvio 6 ja taulukko 1.
Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset
1999–2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Tutkittu yhteensä	42	38	38	65	57
Sisäpiirintiedon väärinkäyttö	27	25	23	24	28
Kurssimanipulaatio	6	6	4	11	11
Tiedonantovelvollisuus	7	5	10	30	18
Muut	2	2	1	0	0
Tutkintapyyntö poliisille	9	11	7	6	7
Huomautuskirje	0	1	2	7	10

Lähde: Rahoitustarkastus.

otto vähensi selvitykseen liittyviä riskejä merkittävästi.

Rahoitustarkastus valvoi uuden järjestelmän toteutusta ja käyttöönottoa sekä Suomen Arvopaperikeskuksessa että tekemällä valvontakäyntejä järjestelmän osapuoliin. Alun perin kevääksi 2003 suunnitellun käyttöönoton siirtäminen syksyyn varmisti sen, että osapuolilla oli riittävästi aikaa varautua uuteen järjestelmään. Siirtyminen sujui ilman merkittäviä häiriöitä.

MARKKINAT

Sisäpiirintiedon väärinkäyttöepäilyjä aikaisempaa enemmän

Rahoitustarkastus tutki vuoden 2003 aikana 57 (65 vuonna 2002) epäiltyä arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttö- tai laiminlyöntitapausta. Näistä 28 (24) koski epäiltyä sisäpiirintiedon väärinkäyttöä, 11 (11) epäiltyä manipulaatiota sekä 18 (30) tiedonantovelvollisuutta koskevaa laiminlyöntiepäilyä. Tutkimusten perusteella tehtiin 7 (6) tutkintapyyntöä poliisille ja lähetettiin 10 (13) epävirallista huomautuskirjettä (kuvio 6, taulukko 1).

Epäiltyjä sisäpiirintiedon väärinkäyttötapauksia tuli esiin enemmän kuin aikaisempina vuosina. Osin tämä johtui julkisten ostotarjousten

määrän kasvusta. Useisiin ostotarjouksiin liittyi kurssi- ja volyyminousu ennen tarjouksen julkistamista, mikä viittaa julkistamattoman tiedon hyväksikäyttöön.

Etävälittäjien markkinaosuuden kasvaessa ja ns. order routing⁴ -järjestelmien lisääntyessä Rahoitustarkastus joutui enenevässä määrin kääntymään ulkomaisten viranomaisten puoleen kaupankäynnin osapuolitietojen saamiseksi. Ulkomaisille viranomaisille tehtiin 14 virka-apupyyntöä. Virka-apupyntöketjuista saattoi muodostua pitkiäkin, sillä osassa tapauksista paljastui ensimmäisen ulkomaisen toimijan takaa vielä kolmannessa tai jopa neljännessä maassa toimiva taho. Ulkomaiset tiedustelut pitkivät tutkinta-aikoja. Tutkittavia tiedottamistapauksia oli aikaisempaa hieman vähemmän.

Kansainvälisen yhteistyön merkitys kaupankäynnin ja tiedottamisen valvonnassa on lisääntynyt. Markkinoiden väärinkäytösten tehokas tutkinta edellyttää valtioiden rajat ylittävää viranomaisyhteistyötä.

Valvonta

⁴ Order routing on tekninen järjestelmä, jonka avulla sijoittajan sähköinen toimeksianto siirtyy välittäjän järjestelmiä käyttäen automaattisesti pörssin kaupankäyntijärjestelmiin.

Taulukko 2.

Keskeisimmät lait, joiden noudattamista Rata valvoo

Laki luottolaitostoiminnasta (30.12.1993/1607, Ra 107)

Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista (28.12.2001/1501, Ra 108)

Säästöpankkilaki (28.12.2001/1502, Ra 109)

Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (28.12.2001/1504, Ra 110)

Laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa (30.12.1993/1608, Ra 112)

Kiinnitysluottopankkilaki (23.12.1999/1240, Ra 112 a)

Laki hypoteekkiyhdistyksistä (8.12.1978/936, Ra 113)

Arvopaperimarkkinalaki (26.5.1989/495, Ra 116)

Laki kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä (26.8.1988/772, Ra 117)

Sijoitusrahastolaki (29.1.1999/48, Ra 118)

Laki sijoituspalveluyrityksistä (26.7.1996/579, Ra 119)

Laki ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen oikeudesta tarjota sijoituspalvelua Suomessa (26.7.1996/580, Ra 119 a)

Laki arvo-osuusjärjestelmästä (17.5.1991/826, Ra 120)

Laki arvo-osuustileistä (17.5.1991/827, Ra 122)

Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (25.1.2002/44, Ra 115); valvonta yhdessä Vakuutusvalvontaviraston kanssa

Laki panttilainauslaitoksista (18.12.1992/1353, Yr 204)

Laki rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä (30.1.1998/68, Ri 308); valvontavelvollisuus valvottavien osalta.

Lähde: Rahoitustarkastus.

Valvonta

Pörssi-yhtiöiden valmius siirtyä kansainvälisten tilinpäätös-standardien käyttöön vaihteleva

Rahoitustarkastus selvitti keväällä 2003 pörssi-yhtiöiden valmistautumista IAS-/IFRS-standardien käyttöönottoon. Tavoitteena oli saada yleiskäsitys siitä, miten yhtiöt valmistautuvat standardien käyttöönottoon sekä mitä erityisiä ongelmia standardien käyttöönottoprosessiin ja niiden soveltamiseen mahdollisesti liittyy.

Selvityksen mukaan osa pörssi-yhtiöistä suunnittelee siirtyvänsä standardien mukaiseen raportointiin jo vaadittua aikaisemmin. Pääosa yhtiöistä on kuitenkin ilmoittanut laativansa ensimmäisen virallisen IAS-/IFRS-tilinpäätöksen vuodelta 2005. Pienet pörssi-yritykset, joiden liikevaihto on alle 100 miljoonaa euroa, olivat siirtymäsuunnitelmien laadinnassa ja projektin perustamisessa alkuvaiheessa, kun taas isot pörssi-yhtiöt olivat hankkeissaan pidemmällä. Vastauksista kävi ilmi, että standardien sisällön keskeneräisyys lykkäsi yhtiöiden perehtymistä standardeihin.

Listayhtiöiden osavuositarkastuksissa perusasiat kunnossa – sijoittajille olennaisissa aihe-alueissa vielä parantamisen varaa

Rahoitustarkastus selvitti myös, kuinka listayhtiöt noudattavat säännöllisen tiedonantovelvollisuuden vaatimuksia. Selvityksessä käytiin läpi 32 listayhtiön osavuositarkastukset ajalta 1.1.2002–31.3.2003 ja arvioitiin, kuinka hyvin tarkastukset täyttävät niille asetetut sisältövaatimukset. Erityisesti keskityttiin tarkastusten selostusosaan sekä siihen, kuinka hyvin listayhtiöiden antama informaatio vastaa sijoittajien tarpeita näiden tehdessä taloudellisia päätöksiä.

Selvityksen mukaan osavuositarkastukset täyttävät säännöllistä tiedonantovelvoitetta koskevat velvoitteet pääasiassa melko hyvin, mutta tarkastuksissa esitettyjä näkökohtia tulisi perustella laajemmin.

Liikevaihdon muodostumiseen liittyvistä seikoista annettu informaatio oli pääosin kattavaa ja ajantasaista. Yhtiöt antoivat yleisesti ottaen melko paljon informaatiota liiketoiminnan jakautumisesta eri yksiköiden välillä. Rahoitus-tilanteen kuvaaminen täytti usean yhtiön tapauksessa viralliset vaatimukset, mutta esimerkiksi kassavirran muodostumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä ei analysoitu kovin selkeästi.

Valtaosa yhtiöistä pyrki arvioimaan tulevaisuudennäkymiä, mutta näiden ennusteiden perusteluissa havaittiin selkeitä puutteita. Yhtiöiden tulisikin pyrkiä kuvaamaan toimintaympäristön muutoksia ja kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä nykyistä kattavammin.

Liiketoimintaan liittyviä riskejä ei osavuosi- katsauksissa arvioida käytännössä ollenkaan. Vaikka tätä tietoa ei edellytetä osavuosi- katsauksissa, toisin kuin esimerkiksi esitteissä, pitää Rahoitustarkastus tietoa tärkeänä sijoittajainformaationa.

Valvonta

► Kansainvälinen toiminta

Kansainvälinen
toiminta

Kansainvälisen yhteistyön merkitys EU:n rahoitusmarkkinoiden valvonnassa ja sääntelyssä kasvaa koko ajan. Yhdenmukaisten sääntelykehikkojen, valvonnan pelisääntöjen ja tietojenvaihdon tarve lisääntyy jatkuvasti.

Painetta kansainvälisesti yhtenäiseen viranomaistoimintaan on kolmijakoinen. Ensinnäkin yli maiden ja sektoreiden rajojen ryhmittävien ja sulautuvien rahoitusalan yhtiöiden valvonta ja sääntely on yhä haastavampaa ja vaatii kohdennettua yhteistyötä. Tällaista kohdennettua viranomaisyhteistyötä vaativat esimerkiksi finanssikonglomeraatit ja tulevaisuudessa myös eurooppayhtiöt.

Toisaalta sijoittajille ja asiakkaille pyritään antamaan entistä paremmat mahdollisuudet hyödyntää koko EU:n kotimarkkina-alueen tarjontaa. Tämä edellyttää kuitenkin yhtenäisiä menettelytapoja kaupankäynnissä yli valtioiden rajojen kuten myös sijoitus- ja pankkipalvelujen tarjonnassa. Pitkällä aikavälillä olisi pyrittävä siihen, että kuluttajan- ja sijoittajansuoja sekä talletussuoja olisivat mahdollisimman yhtenäiset koko EU:n alueella.

Kolmanneksi yhdenmukainen valvonta ja sääntely ovat edellytys sille, että rahoituslaitokset, sijoituspalvelujen tarjoajat ja arvopapereiden liikkeeseenlaskijat voivat koko EU:n alueella toimia tehokkailla ja kilpailullisesti oikeudenmukaisilla markkinoilla. Toisaalta samanaikaisesti pitäisi kuitenkin minimoida ns.

valvonta-arbitraasi (regulatory arbitrage) eli tilanne, jossa rahoitusalan yritykset siirtävät toimintaansa sellaiseen valtioon, jossa valvonta ja sääntely ovat lievemmat.

Kansainvälisessä yhteistyössä noudatettavat periaatteet

Kansainvälisessä yhteistyössä noudatettavat periaatteet hyväksyttiin Rahoitustarkastuksen johtokunnassa marraskuussa (ks. sivu 33).

Johtokunnan linjausten mukaan Rahoitustarkastus panostaa erityisesti eurooppalaiseen yhteistyöhön. Pankkien valvonnassa se osallistuu Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) työhön pankkivalvontakomiteassa (Banking Supervision Committee, BSC). Lisäksi se on mukana Euroopan talousalueeseen kuuluvien maiden pankkivalvojen yhteistyöelimen (Groupe de Contact) työssä kuten myös vuoden 2004 alusta toimintansa aloittaneessa Euroopan pankkivalvojen komiteassa (Committee of European Banking Supervisors, CEBS).

Arvopaperimarkkinoiden valvonnassa Rahoitustarkastus on puolestaan edustettuna Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komiteassa (Committee of European Securities Regulators, CESR).

Yhteistyötä Euroopan unionin jäsenmaiden kesken tehdään myös EU:n neuvoston ja Euroopan komission alaisissa työryhmissä.

Rahoitustarkastus osallistuu lisäksi komission alaisen rahanpesun yhteyskomitean työhön sekä kansainvälisen rahanpesun vastaisen toimintaryhmän (Financial Action Task Force on Money Laundering, FATF) kokouksiin ja on mukana Suomen vastaavassa työryhmässä. Euroopan unionin lisäksi Rahoitustarkastuksen kannalta keskeisiä yhteistyöjärjestöjä ovat mm. Kansainvälinen valuuttarahasto, Maailmanpankki, Kansainvälinen järjestelypankki, Baselin pankkivalvontakomitea ja arvopaperimarkkinoita valvovien viranomaisten kansainvälinen yhteistyöjärjestö (International Organization of Securities Commissions, IOSCO).

Komission ehdotukset EU:n rahoitussäätelyn ja -valvonnan tehostamiseksi

Euroopan komission marraskuussa 2003 esittämän tuoreimman arvion mukaan Eurooppa-neuvoston asettama tavoite saada kaikki rahoituspalveluita koskevan toimintasuunnitelman (Financial Services Action Plan, FSAP) hankkeet valmiiksi vuoden 2005 loppuun mennessä toteutuu aikataulun mukaisesti. Euroopan parlamentin vaalien aiheuttaman katkoksen vuoksi keskeneräiset hankkeet olisi kuitenkin hyvä saada päätökseen ennen vaaleja eli huhtikuussa 2004.

EU:n tavoitteena on yhtenäistää rahoitusmarkkinoiden valvontaa ja sääntelyä sekä kehittää entistä joustavampaa EU-lainsäädäntöä. Tästä syystä ns. Lamfalussyn mallia ollaan ulottamassa arvopaperimarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan antaman esimerkin mukaisesti pankki- ja vakuutusaloille. Euroopan komissio antoi marraskuussa 2003 ehdotuksen toimenpiteiksi, joilla toimintamalli laajennettaisiin kattamaan koko rahoitussektori. Ehdotukset pohjautuvat pitkälti EU:n talous- ja rahoituskomitean raporttiin⁵, jonka se laati Ecofinin pyynnöstä.

Raportissa esitettiin perustettavaksi kaksi uutta valvojakomiteaa. Niistä toinen eli Euroopan vakuutus- ja eläkevalvojat yhdistävä komitea (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors, CEIOPS) aloittikin jo toimintansa marraskuun 2003 loppupuolella. Toinen uusi komitea eli Euroopan

pankkivalvojien komitea (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) puolestaan aloitti vuoden 2004 alussa. Kumpikin uusi komitea on Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komiteaa (CESR) vastaava ns. kolmostason komitea.

EU:n seuraavana askeleena rahoitusmarkkinoiden globaali integraatio

EU:ssa on toistaiseksi keskitytty yhtenäistämään EU-alueen sääntelyä ja valvontaa sekä luomaan yhtenäiset markkinat. Seuraavana askeleena on globaalin integraation edistäminen, mikä merkitsee maailmanlaajuisia rahoitusmarkkinoita ja maailmanlaajuisesti yhtenäisempiä valvonta- ja sääntelytapoja.

Rahoitustarkastus myötävaikuttaa globaaleiden ryhmittymien työhön sekä suoraan että välillisesti EU:n kautta. Vaikka Rahoitustarkastus ei jäsenyyssrajoitteiden vuoksi tai resurssisyistä pysty suoraan osallistumaan kaikkiin kansainvälisen yhteistyön ryhmiin, se pyrkii kuitenkin omassa toiminnassaan ottamaan huomioon kansainvälisen yhteisön hyväksymät periaatteet ja suositukset.

Kansainvälinen toiminta

Pankkivalvontaa ja -sääntelyä pohtivien komiteoiden työskentely

Pankkialan neuvoa-antavan komitean (Banking Advisory Committee, BAC) tärkein työkenttä vuonna 2003 oli luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuussäännösten uudistus. Toisena merkittävänä tehtäväalueena olivat luottolaitosten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiin liittyvät asiat. Rahoitustarkastus osallistui neuvoa-antavan komitean työskentelyyn yhdessä Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön kanssa. Komitea avustaa Euroopan komissiota EU:n rahoituslaitoksia koskevan lainsäädännön valmistelussa ja antaa neuvoja muissa EU:n pankkisääntelyyn ja -valvontaan liittyvissä asioissa.

Rahoitustarkastus osallistuu myös EKPJ:n pankkivalvontakomitean (Banking Supervision Committee, BSC) työhön yhdessä Suomen Pankin kanssa. Pankkivalvontakomitean yhtenä merkittävänä työtehtävänä oli muun muassa arvioida rahoitusjärjestelmän kehitystrendejä ja pankkisektorin vakautta. Euroopan keskuspankki

⁵ EFC report on financial regulation, supervision and stability 28.11.2002.

Euroopan komission muita ehdotuksia

Euroopan komissio on ehdottanut, että nykyinen pankkialan neuvoa-antava komitea (Banking Advisory Committee, BAC) korvattaisiin Euroopan pankkikomitealla (European Banking Committee, EBC). Tämä uusi komitea olisi ns. kakkostason sääntelykomitea.

Lisäksi komissio siirtäisi rahastojen valvontaa ja sääntelyä koskevat asiat Euroopan arvopaperikomitealle (European Securities Committee, ESC) ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitealle (CESR). Nykyisin näitä asioita käsittelee UCITS Contact Committee.

Kansainvälinen toiminta

Mikä on ns. Lamfalussy-prosessi?

EU:n rahoitusmarkkinoiden sääntelyä ja valvontaa pyritään kehittämään ns. viisaiden miesten komitean suositteleman lähestymistavan pohjalta. Tätä lähestymistapaa kutsutaan myös Lamfalussy-malliksi. Sen tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa EU:n sääntelyn valmistelua ja soveltamista rahoitusmarkkinakysymyksissä, vahvistaa EU:n rahoitusmarkkinoiden viranomaisjärjestelyjä ja edistää valvonnan ja sääntelyn yhtenäisyyttä EU:n alueella. Avoimuuden lisäämiseksi EU:n lainsäädännön eri valmisteluvaiheissa tulisi kuulla mahdollisimman laajasti markkinaosapuolia.

Lamfalussy-prosessi on nelitasoinen. EU:n ensisijaisessa lainsäädännössä eli direktiiveissä tai asetuksissa tulisi keskittyä vain kaikkein keskeisimpiin säännöksiin (taso 1). Yksityiskohtaiset tekniset täytäntöönpanosäännöt annettaisiin alemmanasteisessa menettelyssä eli komitologiamenettelyssä (taso 2). Sääntely- ja valvojakomiteat avustavat komissiota täytäntöönpanotoimia koskevissa ehdotuksissa. Valvojien tulee syventää yhteistyötään ja laatia yhteisiä hallinnollisia ohjeita, tulkintasuosituksia ja standardeja valvontamenetelmien yhtenäistämiseksi (taso 3). Taso 4 koskee EU-lainsäädännön noudattamisen valvontaa, joka on erityisesti Euroopan komission velvollisuus.

Inter-Institutional Monitoring Committee, jossa ovat mukana Euroopan komission, EU:n neuvoston ja Euroopan parlamentin nimittämät asiantuntijat, arvioi Lamfalussy-prosessin toimivuutta ja antaa siitä arvion vuonna 2004.

julkisti kaksi komitean tekemää vakausraporttia⁶. Raporteissa arvioidaan EU:n pankkisektorin taloudellista tilaa ja riskinkantokykyä.

Pankkivalvontakomitean toinen merkittävä saavutus oli EU:n pankkivalvontaviranomaisten ja keskuspankkien maaliskuun 2003 alussa allekirjoittama yhteistyöpöytäkirja kriisinhallintatilanteiden periaatteista. Yhteistyöllä pyritään varmistamaan rahoitusjärjestelmän vakautta pankkivalvontaviranomaisten ja keskuspankkien yhteisen tavoitteen mukaisesti. Pöytäkirjassa sovitaan periaatteet ja toimintamallit pankki- valvojen ja keskuspankkien kriisiyhteistyölle yli maiden rajojen. Nämä periaatteet koskevat muun muassa kriisinhallinnasta vastaavien viranomaisten nimeämistä, viranomaisten keskinäistä tiedottamista sekä käytännön järjestelyjä tietojen vaihtamiseksi maasta toiseen. Yhteistyöpöytäkirja ei ole julkinen.

ETA-maiden pankkivalvojen epävirallinen yhteistyöelin Groupe de Contact valmisteli vuonna 2003 EU:n vakavaraisuuskehikon uudistukseen liittyviä valvontaperiaatteita. Rahoitustarkastus osallistui työryhmän työskentelyyn. Groupe de Contactin tarkoituksena on edistää pankki- valvojen välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa. Eri maiden valvontakäytäntöjen ja työskentelymenetelmien vertailulla pyritään lähentämään ETA-maiden käytännön pankkivalvontaa keskenään. Viime vuosina Groupe de Contactin rooli valvontaperiaatteiden ja hyvän valvontakäytännön muotoilijana on selvästi kasvanut. Uudessa ns. Lamfalussy-prosessin mukaisessa EU:n pankki- valvonnan organisaatio-rakenteessa Groupe de Contact tulee olemaan Euroopan pankkivalvojen komitean (CEBS) alainen työryhmä.

Ensimmäiset komitologiamenettelyn mukaiset täytäntöönpanotoimenpiteet hyväksyttiin Euroopan arvopaperikomiteassa

Euroopan arvopaperikomitea (European Securities Committee, ESC) hyväksyi syksyn 2003 aikana osan markkinoiden väärinkäyttödirektiivin (Market Abuse Directive, MAD) ja esitedirektiivin mukaisista teknisistä täytäntöönpanotoimenpiteistä komission direktiiveinä ja asetuksena.

Euroopan arvopaperimarkkina-valvojen komitea (CESR) neuvoi komissiota ehdotusten laadinnassa antamalla pyydetyistä sääntelyyn liittyvistä asiakokonaisuuksista perustellun mielipiteensä. Keskeinen piirre Euroopan arvopaperimarkkina- valvojen komitean toiminnassa on avoimuus ja eri markkinaosapuolten kuuleminen työn eri vaiheissa. Avoimuuteen pyrittiin lausuntokierroksilla ja kuulemistilaisuuksilla sekä perustamalla yhteistyöryhmät keskustelukumppaneiksi (Consultative Working Groups). Ryhmät koostuvat sellaisista markkinoilla ammattimaisesti toimivista henkilöistä, joilla on kunkin asiakokonaisuuden vaatima erityisasiantuntemus.

Markkinoiden väärinkäyttödirektiivin perusteella annetut yksityiskohtaiset säännökset liittyvät sisäpiirintiedon ja markkinoiden manipuloinnin määritelmiin, liikkeeseenlaskijan sisäpiirintietoja koskevaan julkistamisvelvollisuuteen, sijoitus- tutkimusten ja -analyysien tuottamiselle ja levittämiseksi asetettaviin vaatimuksiin ja omien osakkeiden takaisinosto-ohjelmien ja rahoitus- välineiden stabilisaation ns. safe harbour -säännöksiin. Esitedirektiivin perusteella annetut komitean neuvot koskivat puolestaan seuraavia seikkoja: esitteen sisältövaatimukset, rakenne, julkistaminen ja saatavilla pito, tietojen sisällyttäminen esitteeseen viittaustekniikkaa käyttäen, vuosittain julkistettavien tietojen julkistamistapa sekä mainosten levittäminen arvopapereiden tarjoamisesta tai ottamisesta kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla.

EU:n sijoituspalveludirektiivin (Investment Services Directive, ISD) käsittely jatkui neuvostossa ja parlamentissa. Direktiivi tulee sisältämään runsaasti osa-alueita, joilla edellytetään komitologiamenettelyn mukaisia täytäntöönpanotoimia. Euroopan arvopaperimarkkina- valvojen komitea valmistautui neuvonanto- menettelyyn perustamalla kolme työryhmää. Niistä sijoituspalvelut-ryhmä keskittyy sijoitus- palvelun tarjoajien toiminnan järjestämistä ja näiden palvelujen tarjoamisessa noudatettavia menettelytapoja koskeviin asioihin. Markkinat- ryhmä keskittyy kaupankäyntiin sekä säännellyille markkinoille kaupankäynnin kohteeksi otettaville sijoituskohteille asetettaviin vaatimuksiin. Yhteis- työryhmä puolestaan käsittelee viranomaisten välistä yhteistyötä ja arvopaperikauppojen viranomaisraportointia. Komission alkuvuodesta

Kansainvälinen toiminta

⁶ EU banking sector stability, 24.2.2003 ja 19.11.2003.

2004 valvojen komitealle antamassa mandaatissa määritetty eri työryhmien työn keskeinen sisältö sekä neuvonantomenettelylle asetettava määräaika.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean ja Euroopan keskuspankin yhteisen arvopaperikauppojen selvitystoimintaa käsittelevän työryhmän ehdotukset olivat lausunnolla syksyn 2003 aikana. Ryhmän työn perustana ovat Kansainvälisen järjestelypankin maksu- ja selvitys-järjestelmäkomitean sekä arvopaperimarkkinoita valvovien viranomaisten yhteistyöjärjestön IOSCON suositukset, joiden tarkoituksena on pienentää systeemiriskiä ja varmistaa luotettava selvitys. Lausunnonantajat kiinnittivät erityistä huomiota ryhmän ehdotukseen laajentaa suositusten soveltamisalaa selvitysyhteisöjen lisäksi merkittävien säilyttäjäpankkien toimintaan tasavertaisten toimintaedellytysten varmistamiseksi.

Kansainvälinen
toiminta

Neuvonantomenettelyn ohella keskeinen osa Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean toimintaa on valvontayhteistyö, jota harjoitetaan kahdessa pysyvässä työryhmässä (CESR-Pol ja CESR-Fin). Työryhmistä toinen, CESR-Pol, keskittyi vuonna 2003 kehittämään ja yhdenmukaistamaan niitä menettelyjä, jotka liittyvät jäsenvaltiosta toiseen tehtyihin selvityspyyntöihin ja yhteistutkimuksiin. Työryhmän muita tehtäviä olivat mm. jäsentenvälisen yhteistyösopimuksen (Memorandum of Understanding) päivittäminen, yhdenmukaisen tutkimuskriteeristön määrittäminen, Internetissä tapahtuvaa arvopaperitoimintaa koskevien valvontamenetelmien kehittäminen sekä suhteet ns. yhteistyöhaluttomiin valtioihin. Työryhmä kiinnitti toiminnassaan erityisesti huomiota Euroopan ihmisoikeussopimuksen asettamiin haasteisiin arvopaperimarkkinavalvonnassa. Vireillä olevista tapauksista päätettiin ryhtyä tiedonvaihtoon.

Toinen työryhmä, CESR-Fin, puolestaan koordinoi valvojen yhteistyötä listayhtiöiden tilinpäätösten, osavuositarkastusten ja muun taloudellisen raportoinnin valvonnassa. Tavoitteena on luoda yhteiset valvontaperiaatteet, joita kaikki Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean jäsenorganisaatiot kuin siihen kuulumattomatkin valvojat noudattaisivat. Valvojen yhteistyön tiivistäminen on tarpeen, koska yhtenäisen IAS-/IFRS-tilinpäätösnormiston käyttöön siirtyminen edellyttää valvojilta yhtenäisiä valvontapäätöksiä Euroo-

passa. Tällä edistetään IAS-/IFRS-standardien yhdenmukaista soveltamista listayhtiöissä ja ehkäistään näin kansallisten sovellusten syntyä. Valvontaperiaatteet sisältyvät Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean julkaisemiin valvontastandardeihin. Taloudellisen informaation valvonnan kehittämiseen liittyy läheisesti myös tilinpäätöissä sääntelykysymysten seuranta. CESR-Fin-työryhmä arvioi muun muassa IASB:n (International Accounting Standards Board) standardiluonnoksia Euroopan arvopaperimarkkinoiden näkökulmasta ja pyrkii vaikuttamaan standardien sisältöön, jotta Euroopassa vuonna 2005 noudatettavat tilinpäätösstandardit olisivat mahdollisimman laadukkaita ja sijoittajat huomioon ottavia.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea arvioi suositustensa täytäntöönpanoa

Jotta EU:n rahoitusmarkkinoiden toiminta olisi tehokasta, on keskeistä, että tarvittavat säännökset on kaikissa jäsenmaissa myös pantu täytäntöön ja että eri maiden valvontaviranomaiset noudattavat toiminnassaan samanlaisia toimintatapoja ja arviointiperiaatteita. EU-lainsäädännön täytäntöönpanon valvonta on ensisijaisesti Euroopan komission vastuulla. Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitealla (CESR) on kuitenkin merkittävä rooli sen varmistamisessa, että valvontaviranomaisten käytännön toiminta on riittävän yhdenmukaista. Lisäksi komitea laatii ja hyväksyy omia suosituksia, joiden yhdenmukaista noudattamista jäsenvaltioissa pidetään keskeisenä.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea perusti arviointityöryhmän, jonka tehtävänä on arvioida sääntelyn täytäntöönpanon ja yhdenmukaisuuden astetta jäsenvaltioissa. Arviointiryhmän puheenjohtajana toimii Rahoitustarkastuksen johtaja Kaarlo Jännäri. Ryhmä aloitti työnsä arvioimalla komitean hyväksymien vaihtoehtoisia kaupankäyntijärjestelmiä (Alternative Trading System, ATS) ja sijoituspalvelun tarjoamiseen sovellettavia menettelytapoja koskevien suositusten noudattamista. Arviointiryhmä sopi yhdenmukaisista arviointiperiaatteista. Kunkin jäsenen omaan arvioon perustuvat tulokset julkaistaan komitean kotisivulla alkuvuodesta 2004.

Rahoitustarkastuksen kansainvälisessä yhteistyössä noudatettavat periaatteet

Rahoitustarkastuksesta annetun lain 10 §:n 3 kohdan mukaan Rahoitustarkastuksen kansainvälisessä yhteistyössä noudatettavista periaatteista päättää johtokunta. Eduskunnan talousvaliokunnan kannan mukaisesti säännöstä sovelletaan siten, että johtokunta päättää yleisistä periaatteista, joita Rahoitustarkastuksen tulee noudattaa EU:ssa tapahtuvassa säädösvalmistelussa ja muussakin sellaisessa kansainvälisessä yhteistyössä, jossa Suomen tehokkaan vaikuttamisen on katsottava edellyttävän yhteen sovitettua viranomaisvalmistelua (TaVM 27/2002 vp).

Rahoitustarkastuksen (Rata) kansainvälisellä yhteistyöllä tarkoitetaan tässä Ratan toimintaa kansainvälisissä elimissä ja muussa kansainvälisessä yhteistyössä rahoitusmarkkinoiden valvonta- ja sääntelykysymyksissä.

Rahoitustarkastus toimii kansainvälisessä yhteistyössä itsenäisenä ja riippumattomana valvontaviranomaisena. Rahoitustarkastuksen johtaja tai hänen nimeämänsä edustaa Rahoitustarkastusta kansainvälisissä elimissä.

Johtaja informoi johtokuntaa kansainvälisessä yhteistyössä esiin nousseista asioista ja tuo johtokunnan käsiteltäväksi kansainvälistä yhteistyötä koskevat strategiset ja muut merkittävät periaatteelliset linjaukset.

Kansainvälisessä yhteistyössä noudatettavien periaatteiden lähtökohtana ovat johtokunnan Rahoitustarkastuksesta annetun lain 10 §:n 1 kohdan nojalla päättämät Ratan valvontaa ja sääntelyä koskevat strategiset toimintalinjat. Niiden pohjalta noudatetaan kansainvälisessä yhteistyössä toistaiseksi seuraavia tavoitteita:

Alueellinen tärkeysjärjestys

- Rata priorisoi eurooppalaista ja pohjoismaista valvonta- ja sääntely-yhteistyötä.
- Rata osallistuu myös maailmanlaajuisten rahoitusmarkkinoiden kehittämiseen valikoiduissa valvonnan ja sääntelyn hankkeissa (esim. IASB, FATF, Baselin pankkivalvontakomitea ja IOSCO).

Yhtenäinen EU: tavoitteena toimivat rahoitusmarkkinat

- Ratan tavoitteena on vaikuttaa aktiivisesti siihen, että valvontaa, sääntelyä ja markkinoiden menettelytapoja yhtenäistetään Euroopan talousalueella.
- Rata tukee pyrkimyksiä tarjota sijoittajille tehokkaampia ja turvallisempia sijoituskanavia läpinäkyvillä markkinoilla sekä parantaa eurooppalaisten yritysten edellytyksiä hankkia pääomaa.
- Rata edistää kansallisenä valvontaviranomaisena ja osana EU:n valvojaverkostoa EU:n rahoitusmarkkinoiden vakautta ja luottamuksen säilymistä EU:n rahoitusmarkkinoiden toimintaan.

Suomen rahoitusmarkkinat: kilpailukykyinen osa EU:ta

- Rata edistää Suomen rahoitusmarkkinoiden tehokkuutta. Tavoitteena on, että Suomen rahoitusmarkkinat ovat kilpailukykyinen osa EU:n yhtenäismarkkinoita.
- Rata edistää Suomen rahoitusmarkkinoiden oikeusvarmuutta ja toimintasääntöjen selkeyttä osana yhdenmukaista Eurooppaa.
- Rata huolehtii osaltaan siitä, että EU:n valvonta- ja sääntelyperiaatteet toteutetaan Suomessa yhdenmukaisten kilpailuedellytysten (level playing field -periaate) mukaisesti.
- Rata huolehtii osaltaan siitä, että EU:n valvonta- ja sääntelyperiaatteita valmisteltaessa Suomen markkinoiden ja lainsäädännön erityispiirteet otetaan huomioon.

EU:n valvonnan järjestäminen

- Rata tukee pyrkimyksiä kehittää EU:n rahoitusmarkkinoiden valvontaa ja valvonnan organisatorista rakennetta tehokkaampaan suuntaan.
- Rata edistää keskustelua siitä, onko kotivaltiovalvonnan periaate riittävä.

Kriisinehkäisy ja -hallinta

- Rata edistää yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa selkeiden kriisinehkäisyn ja -hallinnan periaatteiden kehittämistä ja vastuunjaon selkeyttämistä sekä EU:ssa että erityisesti Pohjoismaissa.

Kansainvälinen
toiminta

Jatkuu seuraavalla sivulla.

Viranomaisyhteistyö

- Ratalla on aktiiviset, toimivat ja synergiaa hyödyntävät yhteydet muihin Suomen viranomaisiin. Yhteistyökumppaneita ovat erityisesti VM, STM, OM, KTM, SP ja VVV.
- Rata huolehtii osaltaan kansainvälisessä yhteistyössä riittävästä etukäteisvalmistelusta ja avoimesta tiedonkulusta kotimaan viranomaisten kesken. Rata tuo aktiivisesti ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa esiin omat näkemyksensä Suomen sisäisissä kansallisen ja EU-sääntelyn valmisteluvaiheissa, jotta eduskunta ja valtioneuvosto voivat ottaa ne huomioon säädösvalmistelussa.

Avoimuus

- Rata edistää avoimuutta EU:n sääntelyprosessissa ja sääntelyn linjauksissa.
- Rata huolehtii laajasta konsultaatiosta EU:n valvojaverkostossa valmisteltavan sääntelyn valmisteluun osallistuessaan.

Vaikuttaminen

- Rata pyrkii tuomaan aktiivisesti esille erityisosaamistaan ja kokemustaan (esim. cross border valvonta) erityisesti EU:n valvojakomiteoissa.
- Rata tukee omien asiantuntijoidensa lähettämistä EU:n toimielimiin ja muihin kansainvälisiin valvonta- ja sääntelytehtäviin.
- Rata pitää huolta hyvistä keskusteluyhteyksistä eduskunnan ja EU-parlamentin keskeisiin valiokuntiin.
- Koulutusyhteistyössä Rata priorisoi yhteistyötä lähialueiden kanssa. Koulutusyhteistyö sopeutetaan taloudellisiin voimavaroihin.

► Sääntely

Rahoitustarkastuksen tavoitteena on edistää joustavuuteen ja vastuullisuuteen perustuvaa sääntelyjärjestelmää. Tämä tarkoittaa sitä, että Rahoitustarkastus edistää periaatteista lähtevää sääntelyä yksityiskohtia korostavan sääntelyn sijasta sekä sitä, että sitovaa sääntelyä täydennetään menettelytapa- ja soveltamisohjeistuksella. Joustavuuteen ja vastuullisuuteen perustuvassa sääntelyssä korostuvat myös seuraavat näkökulmat:

- Valvontavaltuudet mahdollistavat valvojan harkinnan ennakkoon tiedossa olevien pelisääntöjen rajoissa
- Valvoja käyttää valtuuksiaan uskottavasti
- Valvoja on vastuullinen toiminnassaan niin lainsäätäjää kuin valvottavia ja markkinoita kohtaan. Tämä edellyttää valvojan toiminnalta läpinäkyvyyttä, ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta.

Rahoitustarkastus tukee omalta osaltaan EU:n tavoitteita lainsäädännön joustavoittamiseksi, lainvalmistelun nopeuttamiseksi ja kansallisen täytäntöönpanon yhdenmukaistamiseksi. Rahoitustarkastus ottaa nämä tavoitteet huomioon omassa sääntelytoiminnassaan niin laajasti kuin mahdollista. Se myös tukee aktiivisesti EU-tasolla lainsäädännön, valvonnan ja menettelytapojen yhtenäistämistä.

Rahoitustarkastus sitoo oman sääntelynsä kiinteästi kansainvälisiin valvontaa ja sääntelyä

koskeviin periaatteisiin. Rahoitustarkastuksen sääntelyn välineenä ja samalla osaltaan valvonnan ohjaajana toimii määräyskokoelma, jota ollaan parhaillaan uudistamassa. Uudessa määräyskokoelmassa annettiin vuoden 2003 aikana kolme standardia. Ne koskevat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä, rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa sekä suurten asiakasriskien ja riskikeskittymien ilmoittamista.

Uusi laki Rahoitustarkastuksesta (ns. rata-laki) tuli voimaan heinäkuun 2003 alussa. Laki laajensi Rahoitustarkastuksen toimivaltuuksia. Rahoitustarkastus sai mm. oikeuden määrätä valvottavilleen ja laissa määritellyille muille rahoitusmarkkinoilla toimiville hallinnollisia seuraamuksia, joita ovat esimerkiksi julkinen huomautus ja varoitus.

TIEDONANTOVELVOLLISUUS

Pääoman hankintaa EU-alueella helpotetaan

Uusi joulukuussa 2003 voimaan tullut ns. esitedirektiivi⁷ helpottaa pääoman hankkimista koko EU-alueelta ja myös vähentää liikkeesen-

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2003/71/EY) arvopapereiden yleisölle tarjoamisen tai kaupankäynnin kohteeksi ottamisen yhteydessä julkistettavasta esitteestä ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta. Direktiivin edellyttämät muutokset on sisällytettävä kansalliseen lainsäädäntöön viimeistään kesäkuussa 2005.

Uusi ratalaki voimaan 1.7.2003

Heinäkuun alussa voimaan tulleella uudella ratalailla (laki Rahoitustarkastuksesta) lisättiin Rahoitustarkastuksen toiminnan vastuullisuutta ja läpinäkyvyyttä ottamalla lakiin säännös Rahoitustarkastuksen toiminnan tavoitteesta, lisäämällä pankkivaltuuston roolia Rahoitustarkastuksen toiminnan valvojana sekä selkeyttämällä Rahoitustarkastuksen hallinto- ja johtamisjärjestelmää. Lisäksi Rahoitustarkastus sai uusia toimivaltuuksia.

Rahoitustarkastuksen toiminnan tavoite

- Rahoitustarkastuksen toiminnan tavoitteena on markkinoiden vakaus ja luottamuksen säilyminen rahoitusmarkkinoiden toimintaan.

Pankkivaltuuston rooli

- Pankkivaltuusto valvoo Rahoitustarkastuksen toiminnan yleistä tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta.
- Pankkivaltuusto arvioi, miten Rahoitustarkastus on onnistunut lakisäätöiden tavoitteidensa saavuttamisessa ja miten sen henkilöstömäärä ja talousarvio ovat kehittyneet suhteessa Rahoitustarkastuksen tehtäviin sekä lainsäädännön ja markkinoiden kehityksestä johtuviin muutoksiin.
- Valvonnan keskeisinä välineinä ovat Rahoitustarkastuksen toimintakertomus sekä johtokunnan kertomus Rahoitustarkastuksen toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

Hallinto- ja johtamisjärjestelmä

- Johtokunnalla on yleisen tason politiikka- ja valvontavastuu Rahoitustarkastuksen toiminnasta. Se muun muassa päättää Rahoitustarkastuksen pitkän aikavälin toimintalinjoista ja tavoitteista sekä kansainvälisen toiminnan periaatteista.
- Rahoitustarkastuksen toimintaa johtaa johtaja. Hän vastaa siitä, että Rahoitustarkastukselle kuuluvat tehtävät hoidetaan tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti sekä johtokunnan antamien ohjeiden mukaisesti.
- Johtokunta käsittelee uusien valtuuksien käyttöä koskevat päätösaasiat ennen Rahoitustarkastuksen johtajan lopullista päätöstä.

Rahoitustarkastuksella on valtuudet

- myöntää, rajoittaa ja peruuttaa toimilupia
- antaa julkinen huomautus ja varoitus
- kieltää toimiminen hallituksen jäsenenä, varajäsenenä, toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana
- määrätä tutkimuksen ilmaisukielto

Lisäksi sillä on entistä laajemmat tarkastus- ja tietojensaantioikeudet.

Sääntely

laskijoiden ja arvopapereiden tarjoajien kustannuksia. Direktiivin tarkoituksena on yhdenmukaistaa arvopapereiden tarjoamiseen ja listaamiseen liittyviä esitevaatimuksia sekä helpottaa arvopapereiden tarjoamista jäsenvaltiosta toiseen EU-alueella.

Yhdessä EU-valtiossa hyväksytyllä esitteellä saa tulevaisuudessa tarjota arvopapereita koko EU-alueella ilman esitteen erillistä hyväksyttämistä jokaisessa jäsenvaltiossa. Liikkeeseenlaskijan tai tarjoajan kustannuksia vähentää myös mahdollisuus käyttää rajat ylittävissä tarjouksissa englanninkielistä esitettä ja kunkin maan kielelle käännettyä esitteen tiivistelmää. Myös mahdollisuus sisällyttää esitteeseen asiakirjoja viittaamalla niihin (incorporation by reference) vähentää pääoman hankinnan kustannuksia. Sijoittajien kannalta tämän direktiivin mukainen esite lisää informaation määrää arvopaperin tarjoamistilanteissa.

Esitedirektiivi tulee korvaamaan aiemmat listalleottoesite- ja tarjousesitedirektiivit.

Tiedonantovelvollisuudesta ja liputussäännöistä ns. transparenssi-direktiiviehdotus

Euroopan komissio antoi maaliskuussa 2003 ehdotuksensa niin sanotusta transparenssi-direktiivistä, joka koskee listattujen yhtiöiden tiedonantovelvollisuuksia ja liputussääntöjä sekä näiden valvontaa. Tiedonantovelvollisuuksina direktiivissä säännellään tilinpäätöksen ja puolivuotiskatsausten sisältöä ja julkistamista. Tilinpäätöksen ja puolivuotiskatsauksen lisäksi liikkeeseenlaskijan tulisi kummankin vuosi-puoliskon aikana vähintään kuvata sanallisesti liiketoiminnan kehitystä ja merkittävimpiä tapahtumia katsauskaudella sekä niiden vaikutusta liikkeeseenlaskijan taloudelliseen asemaan. Direktiivillä uudistetaan myös liputussäännökset. Sillä pyritään lisäksi järjestämään tiedotteiden jakelu ja saatavuus siten, että sijoittajilla olisi tietoihin helppo pääsy kautta koko EU:n.

Näillä näkymin direktiivi tulisi voimaan syksyllä 2004 ja sen edellyttämät lakimuutokset jäsenvaltioiden lainsäädäntöön olisi toteutettava viimeistään syksyllä 2006.

Kansainväliset tilinpäätösstandardit osaksi suomalaista kirjanpitolainsäädäntöä

Julkisesti noteerattujen yritysten on laadittava tilinpäätöksensä kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS/IFRS) mukaisesti vuonna 2005 alkavasta tilikaudesta lähtien. Vaatimus koskee yhtiöitä, joiden arvopapereita on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla. Lisäksi Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea on antanut suosituksensa siitä, kuinka yritysten tulisi tiedottaa kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin siirtymisestä ennen vuotta 2005.

Rahoitustarkastus osallistui vuoden 2003 aikana IAS/IFRS-standardien kehittämiseen erityisesti eurooppalaisten yhteistyöfoorumien, arvopaperivalvojen ja pankkialaa neuvovien komiteoiden välityksellä. Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea valmisti kommentteja IASB:n (International Accounting Standards Board) standardi- ja tulkintaehdotuksiin. Pankkialaa avustava komitea kommentoi alan suojauslaskentaan keskeisesti vaikuttavasta korkoriskin makrosuojauksesta suoraan IASB:lle. Myös Rahoitustarkastus laati kommenttikirjeen asiasta IASB:lle.

Kauppa- ja teollisuusministeriön asettama työryhmä, jonka tehtävänä oli pohtia IAS-asetuksen, fair value -direktiivin ja modernisointidirektiivin vaatimusten täytäntöönpanoa Suomessa, sai ehdotuksensa valmiiksi kesäkuussa.

Koska luottolaitokset ovat sekä julkisesti noteerattuja että noteeraamattomia yrityksiä, tulevaisuudessa on sekä IAS/IFRS-standardeja että kansallisia tilinpäätösvaatimuksia noudattavia luottolaitoksia. Tilinpäätösten vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi Suomen lainsäädäntöön ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset siitä, että kaikki luottolaitokset noudattaisivat ns. fair value -direktiiviä rahoitusinstrumenttien kirjanpidollisessa käsittelyssä sekä erillis- että konsernitilinpäätöksissään. Lisäksi ehdotetaan, että ne voisivat modernisointidirektiivin perusteella arvostaa sijoituskiinteistönsä joko hankintamenuun tai käypään arvoon.

Sääntely

Taloudellisen informaation valvontaa ollaan järjestämässä

Rahoitustarkastus on osallistunut EU:ssa taloudellisen informaation valvonnan menettelytapojen, koordinoinnin ja yhteistyön kehittämiseen. Euroopan arvopaperimarkkina-valvojien komitea julkaisi keväällä 2003 ensimmäisen standardin taloudellisen informaation valvonnasta EU:n arvopaperimarkkinoilla. Valvontastandardin tavoitteena on yhdenmukaistaa ja kehittää listayhtiöiden taloudellisen informaation valvontaa ja erityisesti IAS-/IFRS-standardien noudattamisen valvontaa Euroopassa. Komitea julkaisi loppuvuodesta luonnoksen toiseksi valvontastandardiksi. Standardi käsittelee valvojien yhteistyön tiivistämistä taloudellisen informaation valvonnassa.

Sääntely

Rahoitustarkastus oli mukana kauppa- ja teollisuusministeriön perustamassa työryhmässä, joka antoi maaliskuussa 2003 esityksensä siitä, kuinka IAS-viranomaisvalvonta tulisi Suomessa järjestää. Työryhmän ehdotuksen mukaan Suomessa IAS-valvonnasta vastaisi Rahoitustarkastus. Kirjanpitolautakunta puolestaan olisi se taho, joka antaisi valvontaviranomaisen pyynnöstä tarvittaessa mielipiteensä kulloinkin esillä olevasta asiasta. Valvonnan piiriin kuuluisivat kaikki ne yritykset, joiden velvollisuus on laatia tilinpäätöksensä IAS-/IFRS-standardien mukaisesti. Työryhmän ehdotus perustuu Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitean valvontaperiaatteisiin.

Valvonnan järjestämistä koskevan lain-säädännön valmistelu alkoi vuoden 2004 alku-puolella.

Taloudellisen informaation luotettavuutta halutaan lisätä

Uutta tilintarkastuslakia pohtinut kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä haluaa asettaa yhä tiukempia vaatimuksia tilintarkastajien työlle taloudellisen informaation luotettavuuden varmistamiseksi. Työryhmä korostaa marraskuussa 2003 luovuttamassaan lakiehdotuksessa tilintarkastajan riippumattomuutta ja tilintarkastuskertomuksen sisältöä. Maallikkotilintarkastajat eivät olisi enää tilintarkastustehtäviä

suorittaessaan päteviä varmistamaan osakkeenomistajien ja muiden intressiryhmien etuja.

Lakiehdotus on parhaillaan lausunnolla. Lakia valmistellaan vuoden 2004 aikana, ja itse laki tulee voimaan aikaisintaan 2005.⁸

MARKKINOIDEN TOIMINTA JA KILPAILUNEUTRALITEETTI

Sijoitusrahastotoiminnan kilpailukykyä parannetaan

Sijoitusrahastotoiminnan kilpailukykyä ollaan parantamassa sijoitusrahastolakiin esitetyillä muutoksilla, joilla pannaan Suomessa täytäntöön sijoitusrahastodirektiivin muutokset. Tavoitteena on luoda edellytykset sijoitusrahastojen tuotekehitykselle ja rahastoyhtiöiden muun toiminnan kehitykselle. Samalla pyritään varmistamaan riittävän sijoittajansuojan toteutuminen.

Sijoitusrahastolain uudistuksessa rahastoyhtiön sallittu toimiala laajenee. Rahastoyhtiö voi sijoitusrahastotoiminnan ohella tarjota myös yksilöllisiä omaisuudenhoitopalveluita. Samalla rahastoyhtiöt saavat europassin eli mahdollisuuden harjoittaa toimintaa toisissa ETA-valtioissa. Sijoittajansuojan varmistamiseksi lakiin otetaan säännökset rahastoyhtiön vaka-varaisuudelle ja riskienhallinnalle asetettavista vaatimuksista.

Sijoittajainformaation parantamiseksi jokaisesta sijoitusrahastosta on vastedes julkistettava yksinkertaistettu rahastoesite. Esitteen on sisällettävä olennaiset ja riittävät tiedot rahaston sijoitustoiminnan tavoitteista ja siihen liittyvistä riskeistä, kulurakenteesta ja hallinnosta. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan helmikuussa 2004.⁹

Siva-työryhmän ehdotus valmistui

Säästö-, sijoitus- ja henkivakuutus tuotteiden keskinäistä kilpailuneutraliteettia pohtinut työryhmä eli ns. Siva-työryhmä sai työnsä valmiiksi joulukuussa. Työryhmän mielestä vastaavanlainen vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen

rinnastettava verovähennysoikeus tulisi antaa myös sellaisille sijoituksille, jotka tehdään sidottujen pitkäaikaissäästämissopimusten kautta ja jotka kohdistuvat talletuksiin, rahasto-osuuksiin ja suoraan arvopaperisijoittamiseen. Näitä tuotteita pidetään keskenään kilpailevina säästötuotteina. Vakuutusyhtiöiden ohella palveluntarjoajina olisivat talletuspankit, sijoituspalveluyritykset ja rahastoyhtiöt. Pitkäaikais säästämisen kautta tehtävillä tilisäästöillä ei olisi talletussuojaa.

Arvopaperimarkkinoilla omaksuttu tiedonanto- ja selonottovelvollisuus ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan sijoitussidonnaiseen eläkevakuutukseen liitettyjä sijoituskohteita. Nykyisestä poiketen eläkevakuutus sopimus ja ehdotettava sidottu pitkäaikaissäästämissopimus olisivat ainakin määräjain irtisanottavissa. Tarkoituksena on mahdollistaa palveluntarjoajan tai vakuutusyhtiön vaihtaminen kesken pitkän aikavälin sidottua säästämistä.

Kilpailuneutraaliteetin ja asiakkaansuojan näkökulmasta Rahoitustarkastus kannattaa kaikkia keskenään kilpailevia säästötuotteita sallittuina sijoituskohteina. Lisäksi Rahoitustarkastus kannattaa laajaa mahdollisuutta palveluntarjoajan vaihtamiseen, neutraalia verotusta, palveluntarjoajilta edellytettävää korotettua pääoma vaatimusta toiminnan luotettavuuden varmistamiseksi sekä yhdenmukaista tiedonottovelvollisuutta, kun sijoittajille tarjotaan sijoitustoiminnan näkökulmasta identtisiä tuotteita.

Rahoitustarkastus pitää merkityksellisenä työryhmälle asetettua laajaa ja yleistä tarkastelunäkökulmaa kilpailuneutraaliteetti- ja asiakkaansuojakysymyksissä. Vaikka tarkastelu tällä kerralla keskittyi lähinnä pitkäaikaiseen sidottuun säästämiseen, laajaan näkökulmaan tulisi myöhemmin palata erityisesti unohtamatta sijoitusneuvonnan sääntelyn tarkastelemista yli toimialarajojen.¹⁰

Sijoituspalveludirektiivin uudistaminen loppusuoralla

Yksi EU:n rahoituspalvelujen toimintaohjelman keskeisiä jäljellä olevia hankkeita on sijoituspalveludirektiivin (Investment Services Directive,

ISD) uudistaminen. Komissio antoi ehdotuksensa direktiivin uudistamiseksi marraskuussa 2002, ja tavoitteena on, että direktiivi olisi lopullisesti hyväksytty huhtikuuhun 2004 mennessä¹¹. Nykyinen vuoden 1993 direktiivi on ainakin kahdessa mielessä vanhentunut. Sen kattama alue on liian suppea, eikä direktiivi siksi vastaa markkinoiden kehitystä. Toisaalta direktiivin säännökset, kuten esimerkiksi isäntävaltion säännösten noudattaminen ja ns. pörssipakko, eivät edistä markkinoilla toimivien yritysten kilpailua eivätkä sisämarkkinoiden syntymistä.

Uudessa sijoituspalveludirektiivissä säännellään sijoituspalvelua tarjoavien yritysten ja luottolaitosten sekä markkinapaikkojen toimintaa. Sijoituspalveluyritysten osalta täsmennetään toimiluvan myöntämisen edellytyksiä, esimerkiksi intressiristiriitojen hallinnasta. Lisäksi asiakassuhteissa noudatettavia menettelytapoja säännellään huomattavasti nykyistä kattavammin. Menettelytapojen sääntelyn pohjana ovat olleet Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitean hyväksymät suositukset. Uusina alueina säännellään sijoitusneuvontaa, josta tulee varsinainen luvanvarainen sijoituspalvelu, sekä hyödyke johdannaisia, jotka tietyin poikkeuksin tulevat direktiivin soveltamisalan piiriin.

Markkinapaikkojen toimilupaedellytyksiä ja toiminnan järjestämistä säännellään uudessa direktiivissä huomattavasti kattavammin kuin nykyisessä direktiivissä. Samaten uusia säännöksiä on kaupankäynnin läpinäkyvyydestä (transparency).

Direktiivin keskeisin uudistus liittyykin juuri transparenssiin ja eri kaupankäyntitapojen sääntelyyn. Paitsi säänneltyjä markkinoita direktiivissä säännellään myös niin sanottujen vaihtoehtoisten kaupankäyntijärjestelmien (MTF, Multilateral Trading Facilities) toimintaa. Lähtökohtana on, että niin säännellyillä markkinoilla kuin vaihtoehtoisissa kaupankäyntijärjestelmissäkin käytävään kauppaan sovelletaan samantasoisia läpinäkyvyysvaatimuksia. Tämä tarkoittaa toisaalta osto- ja myyntitarjousten julkistamista (pre-trade transparenssi) ja toisaalta tehtyjen kauppajen määrien ja hintojen pääosin välitöntä julkistamista (post-trade transparenssi). Tämän lisäksi direktiivin valmistelussa on ollut eri

¹⁰ Ks. tarkemmin Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedote 6/2003.

¹¹ Direktiivi on pantava täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä 2 vuoden kuluessa.

vaiheissa erilaisia käsityksiä siitä, miten nämä läpinäkyvyysvaatimukset (erityisesti pre-trade transparensi) olisi ulotettava koskemaan sijoituspalvelun tarjoajia silloin, kun nämä toteuttavat asiakkaidensa kauppvoja yhtiön sisäisesti, viemättä niitä säännellyille markkinoille tai vaihtoehtoiseen kaupankäyntijärjestelmään.

Työryhmä ehdottaa uuden osakeyhtiölain säätämistä

Oikeusministeriön asettaman työryhmän ehdotus uudeksi osakeyhtiöläksi valmistui toukokuussa 2003. Uudistusehdotuksen yksi keskeinen tavoite on luoda hyvät toimintaedellytykset pienille ja kasvaville yhtiöille.

Työryhmä piti ehdotuksessaan tarpeellisenä säätää uusi osakeyhtiölaki. Osakeyhtiöiden toimintamahdollisuuksia tulisi parantaa poistamalla ja keventämällä muotomääräyksiä sekä lisäämällä säänneltyjä toimintavaihtoehtoja ja tahdonvaltaista sääntelyä. Velkojen ja vähemmistö-osakkeenomistajien asema turvattaisiin korostamalla yleisten periaatteiden merkitystä, selventämällä ja tehostamalla oikeussuojakeinoja sekä selkeyttämällä sääntelyä. Esityksessä ehdotettiin mm. siirtymistä nykyistä joustavampaan pääomajärjestelmään, pienimpien yhtiöiden vapautusta tilintarkastusvelvollisuudesta sekä omistustietojen julkisuuden rajoittamista.

Rahoitustarkastus esitti lausunnossaan työryhmän ehdotukseen joitakin varauksia. Sen mielestä sijoittajansuojan kannalta on tärkeää, että yhtiöiden tilinpäätökset ovat tilintarkastettuja ja että tarkastuksen on toimittanut hyväksytty tilintarkastaja. Omistajaohjausta olisi syytä säännellä erityisesti Rahoitustarkastuksen valvottavien ja listayhtiöiden osalta Euroopan komission ehdottamalla tavalla. Tämä edistäisi rahoitusmarkkinoiden vakautta ja luottamusta.

Uuden osakeyhtiölain valmistelu jatkuu. Tavoitteena on, että ehdotus uudeksi laiksi saataisiin eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2004 aikana. Lain valmistelu on liittynyt läheisesti EU:ssa tehtyyn työhön.¹²

VÄÄRINKÄYTTÖSTEN VALVONTA

Markkinoiden väärinkäyttödirektiivi laajentaa valvonta- ja tutkinta- valtuuksia

Toimivaltaisen viranomaisen tutkinta- ja valvontavaltuuksia laajentava markkinoiden väärinkäyttödirektiivi (direktiivi sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista) tuli voimaan huhtikuussa 2003. Uusi direktiivi edellyttää, että toimivaltaiselle viranomaiselle annetaan kaikki ne valvonta- ja tutkintavaltuudet, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi.

Toimivaltainen viranomainen voi käyttää direktiivin suomia valtuuksia joko suoraan itse, yhdessä muiden viranomaisten kanssa, tai se voi saattaa asian toimivaltaisten oikeusviranomaisten käsiteltäväksi. Nähtäväksi jää, miten näiden valtuuksien käyttö Suomen kansallisessa lainsäädännössä tullaan direktiivin toimeenpanon yhteydessä käytännössä järjestämään. Direktiivi tulee todennäköisesti ainakin joiltakin osin laajentamaan Rahoitustarkastuksen nykyisiä valvonta- ja tutkintavaltuuksia.

Markkinoiden väärinkäyttödirektiivi velvoittaa jäsenvaltioita varmistumaan, että jäsenvaltio voi toteuttaa hallinnollisia toimenpiteitä tai määrätä hallinnollisia seuraamuksia, mikäli direktiivin nojalla annettuja säännöksiä rikotaan. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa, että Rahoitustarkastukselle tulee oikeus tietyissä tilanteissa määrätä muun muassa hallinnollisia seuraamusmaksuja direktiivin nojalla annettujen sääntöjen rikkomisesta.¹³

Itse direktiivi ja Euroopan komission sen nojalla antamat direktiivit sekä asetus on pantava jäsenmaissa täytäntöön lokakuuhun 2004 mennessä. Valtiovarainministeriön asettama työryhmä on parhaillaan valmistelemassa säännösten edellyttämiä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Rahanpesua koskeva sääntely muuttui

Rahanpesulaki muuttui kesäkuussa 2003. Muutokset koskevat lain soveltamisalaa, ilmoitusvelvollisten piirin laajentamista rahoitusalan

ulkopuolisiin ammattikuntiin sekä ilmoitusvelvollisuutta. Muutokset johtuvat EU:n toisen ns. rahanpesu-direktiivin¹⁴ ja kansainvälisen rahanpesun vastaisen toimintaryhmän (Financial Task Force on Money Laundering, FATF) antamien terrorismin rahoituksen vastaisten suositusten täytäntöönpanosta.

Lain soveltamisalaan ja tavoitteeseen lisättiin rahanpesun estämisen ja paljastamisen lisäksi terrorismin rahoittamisen estäminen. Epäilyttävien tapausten ilmoitusvelvollisuus koskee nyt sekä liiketoimia, joiden epäillään liittyvän rahanpesuun, että liiketoimia, joiden epäillään liittyvän terrorismin rahoittamiseen.

Rikoslakia muutettiin huhtikuussa muun muassa kirjanpitorikosten, velallisen rikosten sekä rahanpesurikosten osalta. Muutosten tavoitteena on tehostaa talousrikosten selvittämistä. Uuden lain myötä myös tuottamuksellisesta rahanpesusta voidaan tuomita. Nyt rahanpesurikoksilla on rikoslaissa omat erilliset rikosnimikkeet. Rahanpesun määritelmään lisättiin rikollista alkuperää olevien varojen välittäminen sekä toisen henkilön avustaminen varojen siirtämisessä ja niiden alkuperän häivyttämisessä.

Kansainvälinen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastainen toimintaryhmä hyväksyi kesäkuussa uudet 40 suositusta. Suositukset tunnustetaan laajalti maailmassa rahanpesun vastaisen järjestelmän ja lainsäädännön mallisääntöinä. Vaikka uudet suositukset sallivat kansallista harkintaa soveltamisessa, ne edellyttävät tarkennuksia sääntelyyn myös Suomessa. Suositukset asettavat nykyistä yksityiskohtaisempia vaatimuksia huolellisuusvelvollisuudelle eli asiakkaan tunnistamiseen ja tuntemiseen liittyville menettelytavoille ja riskienhallinnalle. Sisäasiainministeriön syksyllä perustama työryhmä valmistelee parhaillaan rahanpesun vastaisen lainsäädännön ja sääntelyn uudistamista. Rahoitustarkastuksen edustaja osallistuu valmisteluun työryhmän jäsenenä.

VAKAVARAISUUSSÄÄNTELYN UUDISTAMINEN

Vakavaraisuusvaatimusten uudistus edelleen käynnissä

Vakavaraisuuden sääntelyn ja valvonnan uusi kehikko, Basel II, eteni alkuvuonna suunnitellusti. Uudistuksella pyritään lisäämään kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden vakautta kytkemällä pankkien omien varojen määrä entistä paremmin riskien todelliseen suuruuteen ja kannustamalla riskienhallinnan kehittämiseen. Uudistus kasvattaa toiminnan avoimuuden ja vastuullisuuden vaatimuksia. Yksi merkittävä muutos on valvottava-kohtainen, riskiprofiilin erityispiirteet ja epävarmuustekijät huomioon ottava, omien varojen riittävyden arviointiprosessi ja valvojan mahdollisuus edellyttää valvottavilta suurempaa vakavaraisuussuhdelukua kuin nykyinen 8 %.

Sääntely

Baselin pankkivalvontakomitea selvitti vuoden 2003 alussa uudistuksen vaikutuksia pankkien vakavaraisuusvaatimukseen ja omien varojen määrään (ns. QIS3-selvitys). Se myös lähetti lausunnolle tuoreimman yksityiskohtaisen ehdotuksensa kolmen pilarin varaan¹⁵ rakentuvasta vakavaraisuuskehikosta ja julkisti uusiin laskentasääntöihin pohjautuvien pääomavaatimusten tason muuttumista koskevan QIS3-selvityksen tulokset.¹⁶

Komitean ehdotuksestaan saama palaute tukee uudistuksen tavoitetta ottaa rahoitus-toiminnan riskit nykyistä kattavammin huomioon ja kohdistaa pääoman kustannukset entistä paremmin. Pääomavaatimusten lisääntyvä riskisensitiivisyys hyväksytään yleisesti. Tukea saa myös pyrkimys kannustaa pankkeja riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan jatkuvaan kehittämiseen. Uudessa kehikossa pankit voivat siirtyä pääomavaatimuksen laskennassa yksinkertaisemmista menetelmistä tarkempiin ja vaativampiin riskienhallintajärjestelmien

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/97/EY rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun direktiivin 91/308/EY muuttamisesta.

¹⁵ Pileriin sisältyvät luotto, markkina- ja operatiivisen riskin vähimmäispääomavaatimukset vaihtoehtoisine laskentamenetelmineen. Pileri II edellyttää pankilta pääoman riittävyyden tarkastelua suhteessa liiketoiminnan ja ulkoisen ympäristön riskeihin sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tasoon. Valvojan tehtävänä on puolestaan arvioida pankin pääomanhallinnan prosessit ja menetelmät sekä ottaa kantaa omien varojen riittävyyteen suhteessa riskinottoon. Pileri III lisää tietojen julkistamisvelvoitteiden laajuutta ja sisällön yksityiskohtaisuutta tavoitteena markkina-kurin kasvattaminen.

¹⁶ Baselin pankkivalvontakomitean julkaisut ovat saatavissa komitean kotisivuilta (<http://www.bis.org/bcb>).

kehittyneisyyden mukaisesti¹⁷. Pankit voivat myös hyödyntää aikaisempaa laajemmin luottoriskin vähentämistekniikoita.

Lausuntojen kritiikki kohdistui muun muassa säännösten yksityiskohtaisuuteen ja toteutuksesta syntyviin kustannuksiin. Lukuisat kansalliseen harkintaan jäävät valinnat voivat tuoda kirjavuutta vakavaraisuusvalvonnan toteutukseen. Arvostelu on myös kohdistunut kehikon mahdollisiin suhdanteita kärjistäviin vaikutuksiin, operatiivisen riskin pääomavaatimuksen laskentasäännöstöön sekä pilari II:n mahdollisiin lisäpääomavaatimuksiin. Useat tahot esittivät merkittäviä muutoksia odotettujen tappioiden käsittelyyn luottoriskin sisäisissä menetelmissä ja pienempiä muutoksia luottokorttisaamisten ja arvopaperistamisen käsittelyyn sekä eräiden luottoriskin vähentämistekniikoiden laskentaan.

Lokakuussa Baselin pankkivalvontakomitea kertoi saamansa palautteen perusteella ottavansa enintään 6 kuukautta lisäaikaa suosituksen viimeistelyyn ja julkistavansa lopullisen ehdotuksen viimeistään kesäkuun 2004 loppuun mennessä. Baselin komitea ei ilmoittanut muutoksista uudistuksen suunniteltuun voimaantuloon, joka on 31.12.2006.

Euroopan komission vakavaraisuussääntelyn direktiiviehdotusta valmistellaan Baselin tahdissa

Euroopan komissio julkisti heinäkuun 2003 alussa riskiperusteista vakavaraisuussääntelyä koskevan direktiiviluonnoksen¹⁸, joka noudattelee pääpiirteissään Baselin komitean vakavaraisuus-uudistusehdotusta, mutta eroavuuksiakin on.

EU aikoo kohdistaa uudistuksen kaikkiin pankkeihin ja sijoituspalveluyrityksiin niiden koosta riippumatta, kun taas Baselin ehdotus koskee suuria, kansainvälisesti toimivia pankkeja. Komissio pyrkii varmistamaan kehikon soveltuvuuden myös pienille ja rajoitetun toiminnan instituutioille ja muutoinkin ottamaan huomioon EU:n rahoitusmarkkinoiden erityispiirteet. Komissio pyrkii niin ikään lisäämään

valvojen yhteistyötä useassa eri maassa toimivan konsernin vakavaraisuusvalvonnassa sekä vahvistamaan valvojen toiminnan avoimuutta.

Rahoitustarkastus on osallistunut aktiivisesti EU-sääntelyn viimeistelyyn useissa työryhmissä ja komiteoissa, pohjoismaiseen yhteistyöhön toimeenpanon yhdenmukaistamiseksi sekä ETA-maiden pankkivalvojen yhteistyöelimen (Groupe de Contact) Basel II -uudistusta koskevaan taustatyöhön. Lisäksi Rahoitustarkastus on vastannut Suomen tietojen keräämisestä ja analysoinnista QIS3-selvitykseen ja koordinoitun viranomaislausuntojen antamista sekä Baselin komitealle että Euroopan komissiolle. Vuoden 2003 alussa aloitti Suomen viranomaisten yhteinen ns. capital review -työryhmä, jonka tehtävänä on valmistella vakavaraisuus-uudistuksen edellyttämää kotimaista lainsäädäntöä, viranomaisten yhteisiä lausuntoja ja kantoja sekä käynnistää ja selvittää uudistuksen vaikutus-arvioita.

Rahoitustarkastus järjesti rahoitusmarkkinoilla toimiville edellisvuotiseen tapaan säännöllisiä tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia vakavaraisuus-uudistuksesta. Lisäksi se haastatteli toimialan edustajia pääomanhallintaprosessien nykytilasta ja valmistautumisesta pilari II:n vaatimuksiin. Loppuvuodesta 2003 käynnistettiin kansallisten valintojen sisältöä, luottoriskin kehittyneiden menetelmien vähimmäisvaatimuksia ja pääomanhallintaprosessien vähimmäisvaatimuksia koskevan ennakkohjauksen (tulkintojen) laatiminen.

Finanssiryhmittymille tulossa vakavaraisuusvaatimus

Finanssiryhmittymille tulisi tulevaisuudessa laskea oma vakavaraisuus. Nykyisin voimassa olevassa laissa ryhmittymälle ei aseteta määrällistä vakavaraisuusvaatimusta, mutta nyt tätä esitetään lakiehdotuksessa, jonka tavoitteena on sisällyttää finanssiryhmittymän valvonnasta annetun direktiivin säännökset vakavaraisuusvaatimuksesta kansalliseen lainsäädäntöön. Tarkat säännökset vakavaraisuuslaskelman laatimisesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotuksen mukaan ryhmittymän omien varojen määrän tulisi olla vähintään yhtä suuri kuin sen vakavaraisuusvaatimus. Omien varojen

¹⁷ Uudistuksesta tarkemmin esim. Euro & talous 1/2003.

¹⁸ Euroopan komission ehdotus, uudistuksen vaikutuksia koskevat EU:n tulokset ja komission direktiiviehdotukseen saamat lausunnot ovat saatavissa komission kotisivulta (http://europa.eu.int/comm/internal_market/).

määrä lasketaan ryhmittymään kuuluvien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten toimialakohtaisten laskentaperiaatteiden mukaisesti ja vähimmäismäärän laskennallisena perustana ovat toimialakohtaiset vakavaraisuusvaatimukset. Monikansallisessa ryhmittymässä vakavaraisuuden laskentamenetelmät perustuisivat ryhmittymän johdossa olevan yrityksen kotivaltion lainsäädäntöön.

Direktiivin lähtökohtana on yhdenmukaistaa finanssiryhmittymien valvonnan menettelytavat EU:n jäsenmaissa. Suomi korostaa omassa laki-

ehdotuksessaan erityisesti eri maiden valvontaviranomaisten yhteistyötä monikansallisten finanssiryhmittymien valvonnassa. Suomi on tehnyt lainsäädäntöyhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa varmistaakseen yhdenmukaisen tulkinnan direktiivin vaatimuksista. Tavoitteena onkin muun muassa yhdenmukaistaa kotimaista lainsäädäntöä vastaamaan muissa Pohjoismaissa omaksuttavaa lainsäädäntöä ja välttää Pohjoismaissa toimivien monikansallisten ryhmittymien päällekkäinen valvonta. Tähän pyritään mm. tarkentamalla lain soveltamisalaa.¹⁹

Sääntely

---

¹⁹ Ks. tarkemmin Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedote 6/2003.

► Rahoitustarkastuksen toiminnan kehittäminen

Integraation vauhdittuminen ja EU-lain-säädännön muutokset sekä muut toimintaympäristön muutokset lisäävät valvontaan kohdistuvia vaatimuksia. Kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS), uuden vakavaraisuuskehikon käyttöönotto ja markkina- valvontaan liittyvät useat hankkeet vaativat jatkuvan valvonnan ohella merkittävästi voimavaroja lähivuosina.

Vuonna 2003 Rahoitustarkastuksen oman toiminnan kehittämisen tavoitteena oli tehostaa edelleen toimintaa niin, että valvoja pystyisi entistä paremmin ja kustannus- tehokkaammin vastaamaan markkinoiden kehityksen ja valvottavien toiminnan muutosten haasteisiin. Erityisesti valmistauduttiin kansainvälisten tilinpäätös- standardien ja vakavaraisuuskehikon käyttöönottoon sekä muihin EU:n rahoituspalveluiden toimintaohjelmaan liittyvien hankkeiden toteutukseen.

Rahoitustarkastus tarkisti hallinto- ja johtamisjärjestelmänsä

Rahoitustarkastus kehittää toimintaansa toimintaympäristön vaatimusten ja uuden Rahoitus- tarkastuksesta annetun lain pohjalta. Uusi laki Rahoitustarkastuksesta (ns. ratalaki) laajensi Rahoitustarkastuksen toimivaltuuksia ja lisäsi sen yhteiskunnallista vastuunalaisuutta. Tämä

edellyttää Rahoitustarkastukselta hyvää hallinto- ja johtamisjärjestelmää.

Rahoitustarkastus tarkisti koko hallinto- ja johtamisjärjestelmänsä kansainvälisten standardien mukaisten hyvän hallinnon periaatteiden ja kansainvälisen valuuttarahaston (International Monetary Fund, IMF) avoimuus- suosituksen pohjalta ja julkisti kuvauksen kotisivullaan. Rahoitustarkastuksen hallinto- ja johtamisjärjestelmä on määritelty ratalaissa. Rahoitustarkastus noudattaa hallintonsa organisoimisessa ja julkistamisessa soveltuvin osin samoja kansainvälisiä standardeja²⁰ hyvän hallinnon järjestämisestä ja sen kuvauksen julkistamisesta, joita sovelletaan sen valvottaviin.

Organisaatorakennetta uudistettiin

Rahoitustarkastus uudisti organisaatio- rakennettaan kesäkuun alussa. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa Rahoitustarkastuksen toimintaa ja varautua kasvaviin valvonta- vaatimuksiin, erityisesti uudistuvan vaka- varaisuusvalvonnan vaatimuksiin. Uusi organisaatorakenne perustuu toiminnalliseen jakoon aiemman sektorijaon sijasta.

Aiempien luottolaitososaston ja pääoma- markkinaosaston tehtävät jaettiin kahdelle uudelle

²⁰ Enhancing Corporate Governance for banking Organisations, Basel Committee on Banking Supervision, syyskuu 1999, sekä IMF's Code of Good Practices in Transparency in Monetary and Financial Policies.

osastolle. Kaikkien valvottavien vakavaraisuuden valvonta keskitettiin uudelle vakavaraisuusvalvonta-osastolle. Markkina-, menettelytapa- ja järjestelmävalvonta sekä HEX-konsernin valvonta yhdistettiin uudelle markkinavalvontaosastolle.

Vakavaraisuusvalvonnan keskittäminen yhdelle osastolle varmistaa samankaltaisen vakavaraisuusvalvonnan instituutiosta riippumatta. Samalle osastolle yhdistetty markkina-, markkinajärjestelmä- ja menettelytapavalvonta tehostaa kaikkien Rahoitustarkastuksen valvonnassa olevien palveluntarjoajien menettelytapojen yhdenmukaista valvontaa. Samalla se mahdollistaa markkinoiden infrastruktuurin tarkastelun nykyistä tehokkaammin yhtenä kokonaisuutena.

Valvonnan tavoitteiden toteutumisen arviointia kehitetään

Toiminnan tuloksellisuuden arviointia kehitettiin edelleen Rahoitustarkastuksen johtokunnan hyväksymien tavoitteiden pohjalta. Myös uusi ratalaki edellyttää, että toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan. Ratalain mukaan pankkivaltuusto valvoo Rahoitustarkastuksen toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta. Toiminnan yleistä tarkoituksenmukaisuutta pankkivaltuuston tulee valvoa ”erityisesti arvioimalla sitä, miten Rahoitustarkastuksen toiminnan laissa säädetty tavoite on toteutunut siltä osin kuin Rahoitustarkastus on voinut siihen lakisääteisen tehtävänsä puitteissa vaikuttaa”. Toiminnan yleisen tehokkuuden valvonnalla tarkoitetaan ”erityisesti Rahoitustarkastuksen henkilöstömäärän ja talousarvion yleisen kehityksen seuranta suhteessa Rahoitustarkastuksen tehtäviin ja niiden lainsäädännön tai markkinoiden kehityksestä johtuviin muutoksiin”.

Rahoitustarkastuksen tavoitteena on kehittää arviointia siten, että pankkivaltuusto ja johtokunta saavat riittävät perusteet arvioida sen toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Lisäksi arviointia kehitetään edelleen niin, että se myös ohjaa toimintaa strategian kannalta keskeisiin asioihin.

Pankkivaltuuston valvonnan keskeisinä välineinä ovat johtokunnan vähintään kerran vuodessa antama kertomus Rahoitustarkastuksen toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta sekä vuotuinen toimintakertomus.

Uuden teknologian entistä parempi hyödyntäminen tehostaa valvontaa ja tuo kustannussäästöjä

Standardi (määräys) suurten asiakasriskien ja riskikeskittymien ilmoittamisesta tuli voimaan syyskuun 2003 lopussa. Standardiin liittyvä tekninen tiedonkeruu uudistettiin ja sitä varten tuotettiin raportioijille oma raportointisovellus, jonka ne voivat ladata viranomaisraportoinnin sovelluspalvelusta (ns. Jakelu-palvelu).

Raportointisovellusten lataamispalvelu oli kertomusvuoden aikana ahkerassa käytössä. Siihen kirjautui tänä sen ensimmäisenä toimintavuotena 606 eri yritystä, ja raportointisovelluksia ladattiin yhteensä 4 602. Yritykset voivat ladata palvelusta taulukkolaskentapohjaisia raportointisovelluksia, joiden avulla ne voivat laatia viranomaisten vaatimia raportteja ja tilastoja. Palvelu on helpottanut huomattavasti sekä viranomaisten että raportioivien yritysten toimintaa, sillä aikaisemmin raportointisovellukset toimitettiin levykkeillä. Palvelu toimii Rahoitustarkastuksen kotisivujen yhteydessä, ja sen ovat tuottaneet Rahoitustarkastus, Suomen Pankki ja Tilastokeskus.

Rahoitustarkastus teki kertomusvuonna esitutkimuksen, jossa selvitettiin miten tulevaisuudessa voidaan kerätä valvontatietoa arvopaperikaupoista ja niiden osapuolista. Tarvittavia tietoja ei tulevaisuudessa ole enää mahdollista saada yhtä laajasti kuin nykyään selvitysjärjestelmän kautta. Lisäksi valvontaan sekä valvontatietojen keruuseen liittyvät säännökset muuttuvat EU:n yhdenmukaisuusvaatimusten myötä. Ratkaisuvaihtoehtoja etsittäessä haastateltiin kaupankäynnin ja selvityksen eri osapuolia, joille myös esiteltiin malli uuden järjestelmän toteutustavasta. KAVAKEksi nimetyn uuden järjestelmän toteutuksen käynnistäminen siirtyi vuoteen 2004. Uuden mallin mukainen tietojen keruu käynnistyy aikaisintaan vuonna 2005.

Rahoitustarkastus sähköisti vuoden 2003 alussa keskeisimpien julkaisujensa, kuten määräyskokoelman, valvottavatiedotteiden ja Rahoitustarkastus tiedottaa -julkaisun jakelun. Samassa yhteydessä Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedote muutettiin verkkojulkaisuksi.

Toiminnan
kehittäminen

Sidosryhmät arvioivat Rahoitustarkastuksen toiminnan noin kahdeksan arvoiseksi

Kesällä 2003 tehdyn yhteisökuvatutkimuksen mukaan Rahoitustarkastuksen sidosryhmät katsovat, että Rahoitustarkastus on onnistunut tavoitteissaan aikaisempaa paremmin. Myös Rahoitustarkastukseen liitetyt mielikuvat ovat jonkin verran vahvistuneet. Tutkimuksessa Rahoitustarkastus sai toiminnastaan arvosanaksi 7,9. Edellisessä, vuonna 1999 tehdyssä tutkimuksessa vastaava arvosana oli 7,8.

Tutkituista sidosryhmistä erityisesti valvottavat ja muut viranomaiset arvostivat Rahoitustarkastuksen toimintaa. Kriittisimmin Rahoitustarkastukseen suhtautuivat toimittajat ja osin myös listayhtiöiden edustajat.

Tutkimuksessa toivottiin Rahoitustarkastukselta lisää ennakoivuutta ja avoimuutta. Vaikka Rahoitustarkastuksen viestintä toimiikin vastaajien mielestä hyvin, vastauksissa toivottiin Rahoitustarkastuksen kehittävän edelleenkin viestintänsä aktiivisuutta, selkeyttä ja ymmärrettävyyttä.²¹

Osaamisen kehittämisen painoalueet

Keskeiset koko Rahoitustarkastusta koskevat osaamisen haasteet liittyivät uudistuvaan vakavaraisuuskehikkoon (Basel II), IAS-standardeihin ja työskentelyyn mm. Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komiteassa (CESR).

Lisää voimavaroja suunnattiin Basel II -kehittämishankkeen sisäiseen valmisteluun, kokonaisvaltaiseen ohjaukseen ja projekti-

hallinnan välineiden entistä tehokkaampaan käyttöön. Uuden sääntelykehikon sisällöstä ja sen vaatimien valvontaprosessien pääpiirteistä järjestettiin sisäistä koulutusta, ja yhä useampi ratalainen osallistui sääntelyn ja valvonnan uudistamisprojekteihin. Ratalaisia osallistui myös Basel II -uudistusta sekä pankkien riskienhallinnan ja pääomasuunnittelun parhaita käytäntöjä käsitteleviin koulutuksiin sekä ulkomailla että Suomessa.

IAS-standardien tuntemusta laajennettiin järjestämällä sisäisiä koulutustilaisuuksia. Osaamista syvennettiin lisäksi osallistumalla sekä kansallisen lainsäädännön muutostyöhön että kansainväliseen työskentelyyn. Rahoitustarkastus oli myös kehittämässä eurooppalaisten arvopaperimarkkinoiden taloudellisen informaation valvontaa.

Maksujärjestelmien valvonnan, uuden sijoituspalveludirektiivin ja sijoitusrahastolain uudistukseen liittyvää osaamista vahvistettiin järjestämällä näistä aiheista sarja sisäisiä koulutustilaisuuksia. Arvopapereiden selvitysjärjestelmien osaamista syvennettiin yhteistyössä valtionvarainministeriön, oikeusministeriön ja Suomen Pankin kanssa järjestetyissä workshopeissa.

Ratalaiset osallistuivat lisäksi kansainvälisiin pankkivalvontaa käsitteleviin koulutuksiin kuten Baselin pankkivalvontakomitean, Yhdysvaltain keskuspankin (Federal Reserve, FED) ja Banking Supervision -kursseille.

Osaamisen kehittämistä systematisoitiin ulottamalla henkilökohtaiset osaamisen kehittämissuunnitelmat koko henkilöstöön.

Toiminnan
kehittäminen

► Rahoitustarkastus lyhyesti

Rahoitustarkastus perustettiin Suomen Pankin yhteyteen lokakuussa 1993. Sen edeltäjä oli pankkitarkastusvirasto, joka toimi valtiovarainministeriön alaisuudessa vuosina 1922–1993.

Rahoitustarkastus toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan ja valvontatoiminnassaan itsenäinen. Rahoitustarkastus hankkii keskuspankilta mm. henkilöstö- ja taloushallintoon, tietohallintoon, turvallisuuteen sekä muuhun yleishallintoon liittyvät palvelut.

Rahoitustarkastuksen hallinto ja toiminnan valvonta

Rahoitustarkastuksen hallinto- ja johtamisjärjestelmä on määritelty ratalaissa (laki Rahoitustarkastuksesta). Sitä täydentävät Suomen Pankin tilintarkastajien suorittama tilintarkastus, riippumaton sisäinen tarkastus sekä sisäinen ohjaus- ja valvontajärjestelmä. Tilintarkastuksen tekevät eduskunnan valitsemat Suomen Pankin tilintarkastajat. Sisäisen tarkastuksen hoitaa Suomen Pankin tarkastusyksikkö Rahoitustarkastuksen johtokunnan hyväksymien periaatteiden mukaan. Johtokunta hyväksyy myös sisäisen ohjaus- ja valvontajärjestelmän.

Pankkivaltuusto valvoo Rahoitustarkastuksen toiminnan yleistä tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta. Sen valvonnan keskeisinä välineinä ovat vuosittainen toimintakertomus ja johto-

kunnan vähintään kerran vuodessa antama kertomus Rahoitustarkastuksen toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Pankkivaltuusto voi käsitellä kertomusta osana eduskunnalle annettavaa kertomusta Suomen Pankin toiminnasta. Pankkivaltuusto myös nimittää Rahoitustarkastuksen johtokunnan jäsenet, varajäsenet, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä vahvistaa työjärjestyksen.

Rahoitustarkastuksen johtokunnalla on vastuu Rahoitustarkastuksen toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta. Johtokunta päättää pitkän aikavälin toimintalinjoista ja tavoitteista ja valvoo niiden toteutumista. Se päättää myös asioista, jotka vaikuttavat merkittävästi valvottavien toimintaan tai rahoitusmarkkinoiden vakauteen tai muutoin niiden kehitykseen. Se myös päättää Rahoitustarkastuksen organisaatiosta ja toimintayksiköistä.

Johtokunnassa on 6 jäsentä ja 3 varajäsentä, jotka nimetään Suomen Pankin, valtiovarainministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön ehdotusten perusteella. Lain nojalla johtokuntaan kuuluvat Rahoitustarkastuksen johtaja ja Vakuutusvalvontaviraston ylijohtaja. Johtokunnan jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Rahoitustarkastus on päällikkövirasto, jonka toimintaa johtaa johtaja. Johtajan tehtäviin kuuluvat kaikki ne asiat, joita ei nimenomaisesti ole annettu johtokunnan tehtäväksi. Johtaja vastaa siitä, että Rahoitustarkastukselle kuuluvat tehtävät hoidetaan tehokkaasti, tarkoituksenmukaisesti ja

Rahoitustarkastus
lyhyesti

johtokunnan antamien ohjeiden mukaisesti laissa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi. Tärkeimmät päätöksensä johtajan on tehtävä johtoryhmässä johtoryhmää kuultuaan.

Johtoryhmään kuuluvat Rahoitustarkastuksen johtajan lisäksi apulaisjohtajat, esikuntayksikön päällikkö, päälakimies ja neuvonantaja.

Sisäisen tarkastuksen hoitava Suomen Pankin tarkastusyksikkö on Rahoitustarkastuksen toiminnoista riippumaton elin. Sisäisen tarkastuksen periaatteet sekä vuosittaisen tarkastussuunnitelman hyväksyy Rahoitustarkastuksen johtokunta.

Tilintarkastuksesta vastaavat Suomen Pankin tilintarkastajat, jotka eduskunta on valinnut. Tilintarkastajat raportoivat pankkivaltuustolle.

Sisäinen ohjaus- ja valvontajärjestelmä on osa johtamisjärjestelmää, jonka tulee tuottaa johdolle riittävää tietoa päätöksenteon ja toiminnan arvioinnin pohjaksi. Johtokunta hyväksyy sisäisen valvonnan periaatteet. Rahoitustarkastuksen johtoryhmän tehtävänä on huolehtia siitä, että sisäinen valvonta ja riskien hallinta ovat riittävät toiminnan luonne huomioon ottaen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelytavat tarkistetaan vuosittain.

Organisaatio ja henkilöstö

Markkinoita ja valvottavia koskevat valvonta-tehtävät on vastuutettu kahdelle valvontaosastolle eli vakavaraisuusvalvonta- ja markkinavalvontaosastolle. Vakavaraisuusvalvontaosastolle on keskitetty kaikkien valvottavien vakavaraisuusvalvonta. Markkinavalvontaosastolle puolestaan on keskitetty markkinavalvonta, menettelytapa-

valvonta, järjestelmävalvonta, HEX-konsernin valvonta sekä osaston toimialaan liittyvä sääntely ja sen kehittäminen. Esikuntayksikön tehtävänä on linjata sääntelyn strategiset tavoitteet ja periaatteet sekä ohjata ja valvoa näiden linjausten noudattamista. Lisäksi se vastaa toimilupa- ja sanktioprosesseista. Valvonnan tuki -osasto vastaa tilinpäätös- ja vakavaraisuussääntelystä, viestinnästä ja asiakirjapalveluista, tietojärjestelmistä sekä toiminnan suunnittelusta ja sisäisestä valvonnasta.

Rahoitustarkastuksen toimintavahvuus oli vuoden 2003 lopussa 138 henkeä (136 henkeä vuonna 2003). Vakavaraisuusvalvonnassa työskenteli 54, markkinavalvonnassa 47, valvonnan tuessa 30, esikuntayksikössä 9 henkeä.

Henkilöstön tulovaihtuvuus oli keskimäärin 6,5 %²² (11,5 %) ja lähtövaihtuvuus 5 %²³ (7 %). Ratalaisten keski-ikä oli (43) vuotta.

Toiminnan rahoitus

Rahoitustarkastus rahoittaa toimintansa valvontamaksuilla. Valvontamaksuja ovat kausi- ja toimenpidemaksut, ja niitä maksavat Rahoitustarkastuksen valvottavat ja arvo-papereiden liikkeeseenlaskijat. Osa Rahoitustarkastuksen päätöksistä ja muista toimenpiteistä on maksullisia. Niistä peritään toimenpidemaksua.

Toiminnan kulut vuonna 2003 olivat noin 15 miljoonaa euroa (14,2 miljoonaa euroa vuonna 2002). Niistä katettiin kausimaksuilla 14,6 miljoonaa euroa, toimenpidemaksuilla 0,5 miljoonaa euroa (3,1 %) ja muilla tuotoilla 0,008 miljoonaa euroa (0,1 %).

²² Tulovaihtuvuus = Tulleiden määrä/henkilöstön keskimääräinen toimintavahvuus * 100.

²³ Lähtövaihtuvuus = Lähteneiden määrä/henkilöstön keskimääräinen toimintavahvuus * 100.

Taulukko 3.

Henkilöstömäärä, kulut ja tuotot 2000–2003

	2003	2002	2001	2000
Henkilöstömäärä	138	136	125	123
Kulut ja tuotot, miljoonaa euroa				
Toimintakulut	15,0	14,2	12,4	11,5
Valvontamaksut				
Kausimaksut	14,6	13,7	11,7	10,8
Toimenpidemaksut	0,5	0,5	0,6	0,6

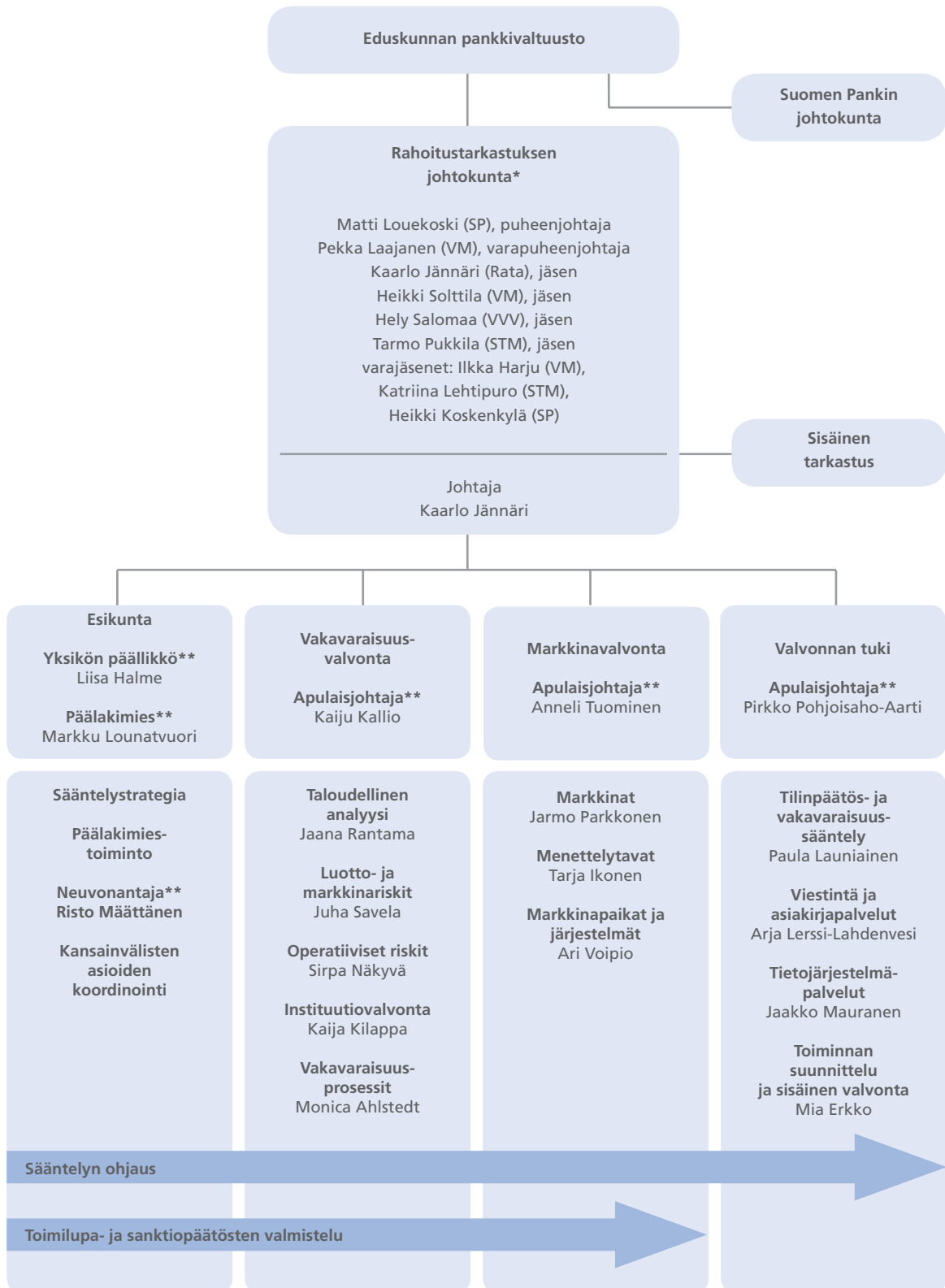
Lähde: Rahoitustarkastus.

Kuvio 7.

Rahoitustarkastuksen organisaatio 31.12.2003

Rahoitustarkastus
lyhyesti

* SP = Suomen Pankki, VM = Valtiovarainministeriö, Rata = Rahoitustarkastus,
VVV = Vakuutusvalvontavirasto, STM = Sosiaali- ja terveysministeriö

** Johtoryhmän jäsen

Taulukko 4.

Rahoitustarkastuksen toimintakulut ja -tuotot 2002 ja 2003, 1000 euroa

	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Budjetti 2004
Kulut			
HENKILÖSTÖKULUT			
Palkat			
Vakinaiset	6 012	6 708	7 224
Määräaikaiset	684	584	244
Lomasijaiset	86	72	79
Muut palkat ja palkkiot	81	68	92
	6 864	7 432	7 639
Muut henkilöstökulut			
Henkilösivukulut	2 236	2 286	2 332
Muut henkilöstökulut	109	119	185
	2 345	2 404	2 517
Henkilöstökulut yhteensä	9 209	9 837	10 156
MUUT KULUT			
Koulutus	302	249	386
Virkamatkat	442	391	464
Atk-kulut	817	917	1 508
Toimistopalvelut	590	756	834
Kiinteistön vuokrat ja hoitokulut	1 630	1 674	1 708
Muut kulut	1 151	1 206	1 455
	4 932	5 193	6 354
POISTOT			
Poistot koneista ja kalustosta	25	15	31
Poistot yhteensä	25	15	31
Kulut yhteensä	14 166	15 045	16 540
Tuotot			
VALVONTAMAKSUT			
Kausimaksut	-13 659	-14 564	-15 911
Toimenpidemaksut	-493	-472	-630
	-14 152	-15 036	-16 540
MUUT TUOTOT			
Sekalaiset tuotot	-14	-8	0
	-14	-8	0
Tuotot yhteensä	-14 166	-15 045	-16 540

Rahoitustarkastus
lyhyesti

▼
Taulukko 5.
Valvontamaksut, 1000 euroa

	2003	2002
LUOTTOMARKKINAMAKSUT		
Liikepankit	6 049	5 782
Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö ja jäsenosuuspankit	1 524	1 347
Paikallisosuuspankit	176	154
Säästöpankit	252	221
Säästöpankkiosakeyhtiöt	201	171
Muut luottolaitokset	739	826
Vakuusrahastot	34	31
Ulk. luottol. sivuk. ja edust.	48	53
Luottol. omistusyhteisöt	15	13
Panttilainauslaitokset	7	8
Yhteensä	9 044	8 606
PÄÄMAMARKKINAMAKSUT		
Markkinapaikat	660	532
Sijoituspalveluiden tarjonta	1 787	1 987
Rahastoyhtiöt	1 024	780
Arvo-osuusjärjestelmä	507	403
Liikkeeseenlaskijat	1 273	1 107
Sisäpiirirekisterin pitäjät	268	244
Yhteensä	5 520	5 053
TOIMENPIDEMAKSUT		
Rahastoyhtiöt	159	158
Liikkeeseenlaskijat	285	308
Muut	28	27
Yhteensä	472	493
MAKSUT YHTEENSÄ	15 036	14 152

Rahoitustarkastus
lyhyeti

► Liiteosa

Diaari 2003

Liiteosa

Diaarin pääkohdat ja niiden asiamäärät:	2003	2002
Sisäiset asiat	60	45
Valvottavien hallinto	386	375
Valvontatoiminta	305	370
Riskienhallinta	68	51
Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus	15	11
Asiakkaansuoja ja kilpailun turvaaminen	178	233
Tarkastukset	41	65
Muut valvottavia koskevat asiat	40	39
Muut ulkoiset asiat	119	117
Yhteensä	1212	1306
Suurimpia yksittäisiä asiaryhmiä:	2003	2002
Listalleottoesitteet	133	151
Asiakkaansuojaan liittyvät selvityspyynnöt	100	166
Sääntöasiat	90	99
Notifikaatiot	84	139
Kansainvälinen yhteistyö	58	59
Kotimainen yhteistyö	52	51
Suunnitelman mukaiset tarkastukset	41	63
Sopimusehdot	39	44
Tarjousesitteet	30	42

Vuonna 2003 Rahoitustarkastuksen diaariin merkittiin 1 212 asiaa, jotka jakautuivat osastoittain seuraavasti: markkinavalvonta 759, vakavaraisuusvalvonta 335, valvonnan tuki 78 ja esikunta 40.

▼
Rahoitustarkastuksen keskeiset valvontatoimet vuonna 2003

Toimiluvat*	Kpl
Uudet toimiluvat	
Sijoituspalveluyrityksen toimiluvan laajennus	1
Sijoituspalveluyrityksen toimiluvan muutos	2
Toimiluvan peruuttamiset**	2
Muut luvat	
Rahastojen säännöt	76
Rahastojen säilytys sopimukset	35
Viranomaisten väliset lausuntoasiat (mm. erikoisrahastojen säännöt)	94
Konsernitilinpäätöksen ja kondolisointiryhmän laajuus	3
Lupa saada jättää tekemättä vähennys omista varoista	3
Tiedonantovelvollisuutta, tarjous- tai listalleottoesitteen julkistamista, laatimista ja sisältöä sekä osavuosikatsauksen julkistamista koskevat luvat	177
Erilaiset sisäpiirirekisteriasiat	3
Nimenkirjoitusoikeus	3
Viranomaisraportointi	4
Sisäpiirirekistereihin liittyvät hakemukset ja luvat	6
Liiteosa Muut	10
Markkinoiden väärinkäytön ja laiminlyöntien tutkintaan liittyvät toimenpiteet	
Tutkitut arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttö- ja laiminlyöntitapaukset	57
Tutkintapyyntöjä poliisille	7
Epävirallisia huomautuksia	10
Sanktiot	
Julkinen varoitus tai huomautus*	0
Toimintakielto*	0
Tutkimuksen ilmaisukielto*	0
Uhkasakko (Rata asettajana)	0
Uhkasakko (markkinaoikeus asettajana)	1
Asiakkaiden selvityspyynnöt valvottavien menettelytavoista	
Selvityspyynnöt	109

* 1.7.2003 alkaen

** Luottolaitos ja panttilainauslaitos

Valvottavat 1999–2003

31.12.	LP	OPR	POP	SPY	SP	LL	VR	PLL	UE	ULS	AOJ	SIPA	MP	RY	Muut	Yht.
1999	9	246	43	1	39	17	4	13	5	18	11	45	2	25	13	491
2000	9	244	43	1	39	17	4	13	6	18	12	48	1	26	13	494
2001	9	244	42	1	39	16	4	13	7	19	12	50	1	24	13	494
2002	11	243	42	1	39	16	4	13	4	20	11	46	1	23	13	487
2003	11	242	42	3	37	14	4	11	4	18	17	46	1	27	14	491

LP	Liikepankit
OPR	Osuuspankkien yhteenliittymä
POP	Paikallisosuuspankit
SPY	Säästöpankkiosakeyhtiöt
SP	Säästöpankit
LL	Luottolaitokset
VR	Vakuusrahastot
PLL	Panttilainauslaitokset
UE	Ulkomaisten luottolaitosten edustustot Suomessa
ULS	Ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit Suomessa
AOJ	Arvo-osuusjärjestelmän osapuolet
SIPA	Sijoituspalveluyritykset
MP	Markkinapaikat
RY	Rahastoyhtiöt
SK	Sivukonttorit
Muut	Talletussuojarahasto (1), Sijoittajien korvausrahasto (1), sijoituspalveluyritysten omistusyhteisöt (8), luottolaitosten omistusyhteisöt (3), Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö (1)
Yht.	Yhteensä

Liiteosa

Edustus ulkomailta	1999	2000	2001	2002	2003
Tytärpankit	4	4	7	10	7
Edustustot	16	16	11	7	4
Sivukonttorit	8	9	11	11	11

JULKAISUJA VALVOTTAVILLE 2003

Julkaisut löytyvät Rahoitustarkastuksen kotisivulta Internetistä, www.rahoitustarkastus.fi.

Standardit

RA4.1

Standardi suurten asiakasriskien ja riskikeskittymien ilmoittamisesta

1.5

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonta

4.1.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Määräykset ja ohjeet

106.6

Määräys omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta

Liiteosa

203.23

Määräys omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta

306.6.

Määräys osuuspankkien yhteenliittymän omien varojen ilmoittamisesta

105.15

Kiinnitysluotto pankkien taseriskien hallinta

Tulkinnat

- Rahoitustarkastuksen tulkinta luottojohdannaisten käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa ja suurissa asiakasriskeissä
- Rahoitustarkastuksen tulkinta rahastoyhtiön luotettavasta hallinnosta ja arvonlaskennassa noudatettavista toimintatavoista
- Rahoitustarkastuksen tulkinta markkinahinnoista poikkeavaan hintaan tehtävistä sopimuksista

Valvottavatiedotteet

- Uusi toimenpidehinnasto voimaan 1.1.2004 ja uusia valvontamaksuperusteita
- EU:n komissio julkisti kotisivullaan lausuntopyynnön vakavaraisuusuudistuksen muutoksesta
- Määräys 203.8 sijoituspalveluyrityksen kuukausi-ilmoituksesta kumottu
- Määräysten 106.6/203.23/306.6 omien varojen ilmoittamisesta päivitys
- IAS-standardit julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä
- Baselin pankkivalvontakomitea tekee muutoksia vakavaraisuusuudistukseen
- Muutoksia sijoituspalveluyrityksiä koskevassa lainsäädännössä
- Uusi toimenpidehinnasto voimaan 1.10.2003
- Standardi suurten asiakasriskien ja riskikeskittymien ilmoittamisesta
- Rahoitustarkastuksen standardi rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta
- Komissio päätti kansainvälisten tilinpäätösstandardien käyttöönotosta

- Euroopan komission vakavaraisuusvaatimuksia koskeva direktiiviluonnos lausuntokierrokselle
- FATF:n 40 rahanpesun vastaista suositusta uudistettiin
- ~ Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmän IAS-raportti valmistunut
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen -standardi
- Rahoitustarkastus (Rata) kehottaa pankkeja seuraamaan tiiviisti asuntoluototuksen riskejä
- Baselin pankkivalvontakomitean selvitys vakavaraisuuskehikon uudistuksen vaikutuksista
- Baselin pankkivalvontakomitean ehdotus vakavaraisuuskehikon uudistamiseksi
- Euroopan komissio julkisti dialogivastaukset ja kaksi vakavaraisuusehdotusta koskevaa työpaperia lausunnolle
- Valuuttapositioden raportointi ja limitointi

Lausuntopyynnöt

- Tulkintaluonnos taseen ulkopuolisten sitoumusten luottovasta-arvokertoimien määrittämisestä vakavaraisuuslaskennassa
- Luottoriskien hallinta -standardiluonnos

Liiteosa

PL 159
00101 HELSINKI
Puhelin (09) 183 51
Faksi (09) 183 5328
www.rahoitustarkastus.fi
rahoitustarkastus@rahoitustarkastus.fi